

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XVI.

V Ljubljani, 13. januarja 1944.

Štev. 2 (739)

Danes:

Demon ljubezni

NAŠ NOVI LJUBEZENSKI ROMAN

(Gl. str. 5.)

Bolje pozno kakor nikoli.

Slovenski rek.

»DRUŽINSKI TEDNIK«

Izjava ob četrtkih. Uredništvo in
opra v Ljubljani, Miklošičeva 14/III.
Poštni predal št. 845. Telefon št. 33-32.
— Račun poštne hranilnice v Ljubljani
št. 15.393 — Rokopisov ne vračamo,
nefrankirani dopisov ne sprejemamo. Za
odgovor je treba priložiti 2 liri v znakih.

NAROČNINA

1/4 leta 10 lir, 1/2 leta 20 lir,
vse leto 40 lir. — V tujini
64 lir na leto. — Naročnino
je treba plačati vnaprej.

CENE OGLASOV

V tekstnem delu: enostolpčna petlinna vrsta
ali njen prostor (višina 8 mm in širina
65 mm) 7 lir; v oglašnem delu 450 lir.
V dvobarvnem tisku cene po dogovoru. —
Notice: vrstica 7 lir. Mali oglas:
— beseda 0,50 lire, Oglasi davek povsod
še posebej. Pri večkratnem naročilu popust.

OGORČENE BORBE NA VZHODU

Führerjev glavni stan, 11. januarja.
DNB. Vrhovno poveljstvo oboroženih
sil javlja:

S sovražnega mostišča severovzhodno
od Kerca se je predel večerai pri-
čakovani sovjetski napad. Boji se tra-
jajo. Naše letalstvo je poseglo vanje
ter je uničilo dva sovražna izkrcaval-
na čolna. Mornariške obalne baterije
so zazgale taborišča boljševiških čet
na Tamanskem polotoku.

Jugovzhodno od Dnjepropetrovska
je sovražnik z več divizijami podrt
s topništvom in z bojnimi letali, na-
padel na ozki črti. V hudih bojih smo
ga s protisunkni prestrežili. 55 sovraž-
nih oklepnikov smo ob tej priložnosti
sestrelili.

Severozahodno od Kirovgrada so
razbile naše čete ponovne boljševiške
napade ter so s pritosunkom zavzele
več časno izgubljenih krajev.

Pri obrambi sovražnih napadov ju-
govzhodno od Pogrebščika smo v
ogorčenih borbah uničili dva sovjets-
ka bataliona. Jugovzhodno od mesta
so vrgle naše čete napredujoče so-
vražne bojne skupine nazaj kljub tr-
dovratnemu odporu. V teh bojih je
bilo na področju ene same pehotne
divizije uničenih 31 sovjetskih oklep-
nikov in 19 topov.

Zahodno od Berdičeva so ostali
brezposledni slabišči sovjetski napadi.

Za Sarni so se tudi večerai vršili
boji.

Zahodno od Rečice so obdržali na-
ši oddelki v hudih bojih po zaletitvi
krajevnih vdorov svoje poslovanje
kljub temu da je sovražnik napadel
na široki črti z nadmočnimi silami.

Na področju pri Vitebsku so se iz-
jalovili ponovni poskusi boljševikov,
da bi prešli fronto. Sovražna zbira-
lišča so bila razbita s strničnim to-
niškim ognjem.

Pri bojih na področju Kirovgrada
je posebno odlikovala brandenbur-
ška tretja oklepna divizija pod vo-
dstvom generalnega majorja Beaver-
leina.

V južni Italiji so se tudi večerai
znova vršile silovite borbe zahodno
od Venafra. Vsi sovražni napadi so
se izjalovili: deloma so bili razbiti v
bojih iz bližine. Krajevni vdor pri
Cervaru smo zaleteli. Na srednjem
in vzhodnem odseku bojišč ni bilo ni-
kakih pomembnejših bojev.

Nemška torpedna letala so ob ve-
čerem mraku 10. januarja napadla
pred alžirsko obalo sovražno oskrbo-
valno spremnilavo ter so zadela 5 ladij
s tonazlo 32.000 ton. Opažena je bila
potopitev ene prevozne ladje z 8000
tonami. Uničenje nadaljnjih ladij je
verjetno.

V opoldanskih urah 10. januarja in
v noči na 11. januar so izvršili britan-
sko-severoameriški bombniki tero-
ristična napada na siviške mestne
predele. Po dolgedanijh poročilih sta
nemška in boljševiška protiletalska
obramba zbiti 13 sovražnih letal, med
nimi več štirimotornih bombnikov.
Uničenje nadaljnjih devetih sovražnih
letal je verjetno.

V pretekli noči je preletelo nekaj
posameznih britanskih motilnih letal
zahodno in severno področje Nemčije.

Iz vojnih poročil nemškega vrhov-
nega poveljstva v preteklem tednu:

Zahodno od Očakova so enote nem-
ške voje mornarike preprečile boljš-
eviški izkrcavalni poskus. Na pod-
ročju pri Kirovgradu smo z močnimi
protinapadi vrzeli sovražnika nazaj.
Južno od Kijeva, južno in zahodno
od Pogrebščika in na področju pri Be-
rdičevu so naše čete odbile množične
sovražne napade. Pri tem je imel
sovražnik hude izgube. Južno in
zahodno od Berdičeva smo uničili 31
sovjetskih oklepnikov. Na robu Pri-
pietjskih močvirij so se naše čete za-
hodno od Novograda-Volinska in Sar-
nija spondale s sovražnimi izvidni-
škimi oddelki. Tudi zahodno od Re-
čice sovjetske čete so nadalje napa-
dale. Njihove krajevine vose smo za-
jezili. Jugovzhodno od Vitebska smo
uničili 71 sovjetskih oklepnikov pri
čiščenju nekega gozdnega ozemlja na
razbili neko močno sovražno bojno
skupino.

Na južnoitalijanskem bojišču so so-
vražni napadi na področju zahodno
od črte Mignano-Venafra popustili.
Več krajevnih napadov na naše vi-
šinske postojanke se je izjalovilo. Tu-
di ob istranski obali je sovražnik
brezposledno napadal.

V zgodnjih jutrnjih urah 9. janu-
arja so nemška bojna letala napadla
sovražne ladje pred severnoafriško
obalo Cirenaike. Zadelo so štiri tr-
govske ladje srednje nosilnosti. Za-
nesljivo sta se potopili dve ladi.

Britanska letala so 9. januarja bom-
bardirala kraje v zahodni Nemčiji.
Ponovno so zadela stolnico v Aachnu.

Božična deklaracija prodira v narod

Slovenska protikomunistična spomenica je doživela mogočen odmev med vsemi
sloji našega naroda. Število podpisnikov gre že v tisoče, podpisovanje se nadaljuje

Vam posebej, goriški in primorski Slovenci, je name-
njen spodnji ponatis božične deklaracije z obilico novih
imen njenih podpisnikov. Vam, ki šele zdaj doživljate to,
kar smo mi na Dolenjskem in Notranjskem okusili že
predlanskim in lani, in ste zato kljub svoji prislovitni
razgledanosti dospeli šele na približno tisto stopnjo po-
litičnega spoznanja, ki ga ima ljubljanski »provinčnik«
že poldrugo leto za seboj.

Ni sentimentalna, kadar grozi celemu narodu smrt od
iztrebitve. Ni srednje poti med resnico in lažjo, ni kom-
promisa med dobrim in zlom.

Tudi za vas, bratje s Krasa, je samo dvojje: ali greste
z narodom in domobranstvom, ali pa proti narodu in
s komunisti. Zaman je danes gledanje čez mejo: Angličji
in Američani mislijo toliko na nas, kakor mi na kara-
vano mravelj, ki jo srečamo na poti. Koliko je Sovjetski
Rusiji do nas, ste pa itak že okusili na lastni koži: saj
so se slovenski komunisti po nalogu iz Moskve rajši
zvezali ne samo z italijanskimi boljševiki, ampak celo
z badogliovci — samo da se vaš nacionalizem ne bi raz-
bohotil v škodo laškega komunizma.

Hočemo ali nečemo, naš edini iskreni in zvesti zavez-
nik je nemški vojak, ki ima danes istega smrtnega so-
vražnika kakor mi: boljševizem. Nemec vam je vrnil
slovenske šole in župane. Nemec vas pusti častno živeti,
medtem ko vas lastni brat ubija in požiga — in vi bi se
pomisljali?

Le en iskren in pošten nasvet: ne razmišljajte
predolgo! Nimate toliko časa, kakor smo ga imeli mi. Čas
hiti, treba se je odločiti. Pot v življenje je danes za naš
narod samo ena!

POSANICA SLOVENSKEMU NARODU!

Lepa slovenska zemlja, na kateri živimo že 1.400 let
in ji s svojim znanjem in delom vtiskamo svoj slovenski
obraz, je danes vsa odeta v globoko žalost. Žalost, ki jo
je v svojih hudih posledicah prinesla vojna.

Kdo tira danes našo zemljo, naš narod v nesrečo, kdo
pobija tisoče dragih rojakov, kdo požiga slovenske do-
move, kdo tepta vse naše narodne in verske vrednote,
kdo uničuje našo čast, kdo nas tira na rob propada, da
nam grozi dokončen pogin?

To dela največji in najnevarnejši sovražnik vseh kr-
ščanskih in kulturnih narodov: komunizem, ki je pri nas
z narodnimi gesli mnoge prevajal in si pod krinko osvo-
bodilne fronte skuša uzurpirati oblast, da vzpostavi svojo
nasilno diktaturo in da do konca dovrši svojo krvavo
revolucijo, v kateri naj pošten slovenski narod izgine,
zgolj zaradi tega, ker hoče živeti v skladu s svojo tra-
dicio, v skladu z narodnimi vrednotami in da si ohrani
življenje.

Komunizem je dokazal z dejanji, da ni nikakoli politika
in ne ideologija, ampak najbolj surov barbarizem, ustroj
nereda, zgrajen zločinskih sestav, uničevalce verskih, et-
ničnih in moralnih vrednot, uničevalce osebnih in narodne
svobode, uničevalce življenj, poštenih delavnih ljudi,
kakor celih narodov.

Zato danes boj proti komunizmu ni politika, ampak
osnovna človeška in narodna dolžnost, saj se tiče tako
življenja vsakega posameznika, kakor življenja vseh na-
rodov. — Se posebej malega slovenskega, nad katerim
zločinski breznarodni komunizem najbolj besni.

Vsi pošteti ljudje in vsi narodi se bore proti zločin-
skemu komunizmu. Tudi ogromna večina slovenskega
naroda je to zlo in nesrečo sama spoznala in odklonila.

Pogoršča 200 slovenskih vasi kličejo vse že zaslep-
ljene Slovence, da spregledajo! Nad deset tisoč pozvanih
in porušenih slovenskih domov vpije po obnovi iz ruše-
vin. Preko sto razdejanih sol, prav toliko prosvetnih in
narodnih domov so strašna obsodba »kulturnega«
priza-

devanja komunizma. Nad 70 onečaščenih cerkva, od teh
16 požganih, so kričeči dokazi komunističnega brezbo-
štva. Preko 15.000 grobov najboljših mož in žena, lantov
in deklet in nedolžnih otročičev iz vseh stanov in skupin,
kliče po pravični kazni. Poleg stotin pomorjenih izobra-
ženecv je tudi 29 narodno zavednih duhovnikov.

Tudi nesrečni talci so nemi, toda tem strašnejši tožniki
nečloveškemu komunizmu. Blizu 10.000 slovenskih dru-
žin je raztepenih, izgnanih. Na tisoče sirot brez matere,
brez očeta, so sad komunističnega nauka o družini! Ko-
liko pa je še obupanih očetov, ki ne vedo ne za svoje
žene, ne za otroke, koliko objokanih mater, ki ne vedo
za otroke in ki niti njihovih grobov ne bodo moge najti.
Na milijarde slovenskega premoženja je uničenega. Tiso-
čem in tisočim delavcem je odvzel vsakdanji kruh. Žrtve
za žrtvijo terja komunizem dan za dnem. In vse to v
poldrugem letu komunističnega divjanja v majhni Ljub-
ljanski pokrajini med 320.000 Slovenci, ne vstevši žrtve
v drugih krajih slovenske zemlje.

Cemu vse to?

Zadnji čas je, da se združimo vsi Slovenci brez izjeme
v trdno celoto in iztrebimo komunizem iz svoje srede.
Po božjih in človeških postavah smo dolžni na kakršno
koli način sebe ohraniti! To nam narekuje ljubezen do
naših družin in še v večji meri ljubezen do lastnega
naroda!

Nihče ne more zahtevati, da naj se poštene slovenski
narod, ki hoče živeti v skladu s svojo tradicijo in braniti
krščansko kulturo, da pobiti zato, da zavlada zločinski
red in ustroj komunizma pri nas in v svetu. Nihče na
svetu, ne posameznik ne kak narod, nima iz kakršnih
koli razlogov pravice žrtvovati slovenskega naroda na
žrtvenik komunizma.

Kdor komunistične zločince podpira, pa naj si bo po-
sameznik ali narod in komunizmu omogoča razmah, kliče
največje zlo nad ubogi slovenski narod, pa končno tudi
nase in na ves svet!

Danes odloča slovenski narod sam o svojem obstoju.
Ali bo ohranil svoje življenje v veliki družini evropskih
narodov, ali pa bo izginil v morju krvave komunistične
revolucije. Čut samoohranitve in koristi naroda, so v tej
usodni uri naš zakon! Zato dvigamo sprčo tolikšne
tvarne in moralne škode na slovenski zemlji, sprčo ne-
izmerne žalosti toliko tisočev Slovencev.

PROTEST

proti vsakemu, doma in kjer koli v svetu, proti posa-
meznikom in narodom, ki podpirajo zločinski komuni-
zem. Slovenski narod hoče namreč svobodno živeti v
družbi evropskih narodov. Zato je bil po tolikih strašnih
dejanjih protinardnega komunizma prisiljen seči po
samoohranbi, v katero bo še bolj povezal vse svoje sile,
da zlomi komunistično zlo.

Slovenci! Slovenke! Zavedajmo se svojega stvarnega
polažaja, zavedajmo se, da le z iztrebljenjem komunizma
moremo rešiti sebe in zadobiti tisto mesto v svetu, ki
si ga želimo in zaslužimo. Zavedajmo pa se tudi, da
bomo le z lojalnim izpričevanjem našega slovenstva,
brez primesi vplivov nesrečne tuje propagande, mogli
uspešno voditi boj zoper komunizem. In slovenski narod
s hvaležnostjo sprejema vsako pomoč v tem boju, v ka-
terem naj nihče ne stoji ob strani. Danes je taka ura.
da je molk že sodelovanje s sovražnikom in greh nad
narodom.

Slovenci! Slovenke! Podpirajmo slovensko oblast, ki
se v tem usodnem času odločno bori proti komunizmu
in združimo se v tem pravičnem boju v enotno slovensko
fronto. S tem bomo rešili narod in ga povedli v novo
srečno bodočnost!

Ljubljana, dne 23. decembra 1943.

Andriev Jožef, preglednik fin. kontrole;
Auerberg Rudolf, tajnik Kreditnega zavoda;
Auerberg St. Emil, ravnatelj zavoda Eleme-
ntar: Andrejka Viktor, podpredsednik Mestne
hrambe; Ambrožič Lojze, posestnik in trgo-
vec; Agnola Anton, predsednik Sind. s ste-
klom in porcelanom; dr. Alujevič Branko,
predsednik Pokrajinske delavske zveze; Aleš
Franc, direktor Tobačne tovarne; Antosievski
Edvard, tajnik Zav. dr.; Abram Milos, bančni
uradnik.

Beg Dušan, profesor; Bratuša Karel, novi-
nar; Bric Dominik, šolski upravitelj; Bajt
Franc, profesor; Boličič Vinko, književnik;
Brenia Josip, ravnatelj Zenske gimnazije;
Inž. Bart Ivan, direktor planinske; dr. Brčić
Arnost, viši mestni svetnik; Brčić Ivan,
predsednik slikarske, plekarjev in ličarjev;
Borštnik Pavel, uradnik Pošte hranilnice;
Borštnik Henrik, trgovec; Bonac Franc, predse-
dnik Sind. papirne in kartonske industrije; Inž.
Bartl Ivan, predsednik Sind. elektr. ind., plin.
in vodovoda; dr. Božič Mirko, ravnatelj Hra-
nilnice Ljubljanske pokrajine; Bizjak Ivan,
predsednik Sindikata s kurivom; Bajda Ivan,
funkcionar Zveze godbenikov; Bartl Albin,
predsednik godnih delavcev; Brogar Ignac,
zagar; Breznik Igor, notarski pripr.; Burger
Vlado, predsednik Sind. brivske in frizerske
stroke; Barbič Marin, predsednik Sind. z vi-
nom; Brečeljnik Alojzij, predsednik Sind. me-
sarjev; Bevcar Alojzij, načelnik Skupine za
zidarske, vod., kamnoseške in cementne stro-
ke; dr. Basaj Joža, predsednik Zadruga gos-
podarske banke; dr. Baje Tone, šef stat. odd.;
dr. Breznik Anton, ravnatelj škofijske
klasične gimnazije; Bihovec Mirko, profesor in
bivši poslanec; dr. Baje Oton, predsednik
Zdravniške zbornice; Borštnik Božo, glavni
urednik »Jutro«; Bajuk Marko, direktor kla-
sične gimnazije; Betetto Julij, rektor Glast-
bene akademije; Božek Etnin, inšpektor plo-
varne »Union«; Biskupsky, ravnatelj T. P. D.;
Borko Božidar, književnik; Inž. Bevo Ladislav,
bivši predsednik Zdravnih rezervnih oddelkov;
dr. Bajič Stojan, univ. prof.; Bolhar Alojzij,
podpredsednik Bolgarske lige in književnik;
in. Burja Ivan, tajnik PAB; dr. Baraga Sre-
ko, profesor; dr. Brumen Anton, šef prav.
odseka Zel. direkcije; dr. Brabec Karl, šef
sanitetskega odseka Železniške direkcije;
dr. Capuder Karl, direktor Realne gimnazi-
je; Cvetko Ernest, predsednik Sind. gostinskih
delavcev; Elemente Avgustin, šol. upravitelj;
Inž. Čec Karl, predsednik Hranilnice Ljub-
ljanske pokrajine; dr. Černe Ivan, direktor
Mestne hranilnice; dr. Čušnik Ivan, odvetnik,
bivši oblastni poslanec; Čušnovar Slavko,
uradnik ZSZ; Čuhun Franc, mestni viš. svetnik.

Drinovc Jože, učitelj; Dežman Josip, načelnik
skupine grafičkov; Duh Tine, referent
Propagandnega odseka Pokrajinske uprave;
Debeljak Janko, kapetan v pokloju; Debovec
Ciril, ravnatelj Dramne; Drenovec Lojze, pred-
sednik Zdravniške gledi; Igralec; dr. Debeljak
Tine, književnik; dr. Drnovšek Bogdan, no-
tarski pravniki; Drenig T. Teodor, art. po-
dpolkovnik v pok.; dr. Dobida Karl, šef fi-
nančne direkcije.

Erce Franc, ravnatelj Zadruga gospodarske
banke; Erjavce Lojze, predsednik Sind. tisk.
in pap. stroke; dr. Frlan Vladimir, ravnatelj
Splošne bolnišnice; Finec Milan, tajnik
Zdravniške kmetovalce; Fajfar Matej, kolar;
Finžgar Franc, pisatelj; dr. Fischinger Josip,
pravosodni inšpektor; dr. Fetič Otton, odv.
in predsednik SRK; Flegar Ivan, upravitelj
del. doma; dr. Frelj Ivo, magistrant šolske
inšp.; Fakin Otton, ravnatelj mešarske šole;
inž. Ferline Bogdan, ravnatelj Kmet. družbe.

Dr. Grasel Andrej, viš. mestni komisar;
dr. Groselj Leopold, nač. mestn. fin. odd.;
Gašperšič Valentin, kovinar; dr. Golja Vladi-
mir, predsednik apel. sodišča; dr. Gosar An-
drej, b. minister in prodekan tehn. fakultete;
Glavac Franc, urednik »Slovenec«; dr. Gerlovič
Franc, ravnatelj umobolnice; dr. Grapar Stane,
sanit. referent Slov. Dom.; Gračnar Ivan, ravnatelj
Prevoja; Grar Tit, šolski upravitelj;
Gled Aleksander, načelnik skupine živinskih
obrti; Gledmajer Ciril, predsednik Sind. bančnih
namestnikov; Geršič Anton, ravnatelj TPD;
Grobenskič Vencelav, uradnik ZSZ; Gundel An-
ton, šef finančne direkcije; Groznik Alojzij,
čevljar; Inž. Gorše Ivan, obratovodja; inž.

Gorše Franc, šef komer. odseka Zel. direkcije;
Gorše Franc, akad. kipar; Gogala Josip, direktor
Trgovske šole; Gajšek Ivan, predstavnik
bivše zveze bojevnikov; Grafenauer Franc,
predsednik profesorskega društva in profesor;
dr. Golia Adolf, tajnik Zdravniške industrije
in obrtnikov in bivši poslanec; Grom Srečko,
predsednik Sind. Hranilnice Ljubljanske pokra-
jine; Guštin Rudolf, priv. uradnik; Guštin An-
ton, nač. transportnih podjetij; Grom Miro,
podravnatelj prevozne skupine; Golobič Peter,
učitelj.

Hrvat Janec, priv. uradnik; dr. Hribar
Franc, prodekan med. fakultete; Hočevar Jan-
ko, šef fin. direkcije; Hafner Janko, urednik
»Slovenec«; Hudnik Adolf, predsednik Okro-
nega sodišča; Herceg Ferdinand, upravnik
opere; Mieng Ernest, predsednik Industrijske
sekcije Pokr. gosp. sveta; Heinricher Franc,
predsednik Zdrž. ind. in obrt.; Holinski
Karel, načelnik skupine fotografov; Hribar
Peter, predsednik Sind. oblačilne ind.; Hrvat
Jakob, predsednik Sind. kem. ene industrije;
Hrovatin Maks, predsednik Sind. hišnih pos.;
Hleboč Josip, prokurist; Hirsman Ana, šolska
upraviteljica; dr. Hanc Franjo, načelnik Trž. urada;
Hojan Stanko, vodja voj. urada; Hojs
Franc, pomočnik direktorja Železn. direkcije.

Dr. Ilc Josip, v. d. direktorja; Ivaničič,
predsednik Zveze godbenikov; Jeran Franc,
ravnatelj »Narodne tiskarne«; Jošt Josip, šef
kontrolne doh. žel. direkcije; Jan Maks, stro-
kovni tajnik; Justin Edo, slikar-grafik; Jero-
vec Franc, notarski pripravnik; Jančar Alojzij,
delavec; dr. Janžekovič Franc, direktor PTT;
dr. Janžič Ivan, zdravnik org. Staba S. D.;
Jurčec Ruda, glavni urednik »Slovenec«; Jeglič
Anton, ravnatelj »Karitasa«; Javornik Mirko,
glavni urednik »Slov. doma«; Jelčičnik Nikolaj,
referent Propagandnega odseka; Jakli Vencel,
predsednik Sindikata rudarske ind.; Jazbec
Janko, načelnik skupine zlatarjev in urarjev;
Jarec Ivan, župan; Jakone Jože, bivši predse-
dnik Delavske zbornice; Jančigaj Franc, gen.
tajnik in vršilec dolžnosti župana.

Nadaljevanje na 2. strani

Naša srčna bolezen

Slovenec že od oamitveka prisega
na slovanstvo. V svesti si je majh-
nosti svojega naroda, zato bi se —
kakor otrok k materi — rad privil
k mogočnemu slovenskemu bratu,
misleč, da tudi Rus medli od samega
kopnenja po njem. To iluzijo ti
pravoveren komunist med štirimi
oči hitro podre. Zaupno ti prizna,
da spada vseslovansko poslanstvo
sovjetske Rusije med čustvene re-
kvizite moskovske propagande, da je
pa zato tem večje rusko socialno po-
slanstvo; Sovjetska Rusija je delav-
ski, kmetijski in narodnostni paradiž.

Količinska iluzija!
O socialnih razmerah v Sovjetski
Rusiji je napisana že cela skladov-
nica knjig. Poglejmo, kaj pišejo na
primer Anglosasi, t. j. tisti, ki jim
kot zaveznikom Sovjetske Rusije pač
nihe ne bo podtikal, da hoté pre-
čno slikajo njene razmere.

Sir Walter Citrine, generalni taj-
nik angleških delavskih sindikatov,
znan prijatelj Moskve, je leta 1936.
prepotoval Rusijo in je o tem na-
pisal knjigo »I search for truth in
Russia« (»Iščem resnico v Rusiji«).
V njej pravi med drugim:

»Stanovanjske razmere so za za-
hodne pojme nezalislano slabe. Sov-
jetski državljani imajo uradno pravico
do zračnega prostora 3 × 3 × 3 m,
tako da stoji v večini sob po več po-
stelj in mora več družin kuhati v isti
kuhinji. V mnogih mestih je zračni
prostor še manjši od uradno odmer-
jenih 27 kubičnih metrov. Lastna
dnevna soba je večini Rusov neures-
ničljiv sen — večji luksuz kakor za
Evropece lasten avto. Ne glede na
hrano in obleko je v teh nečloveških
stanovanjskih razmerah sleherna pri-
merjava z življenjskim standardom
evropskih in ameriških delavcev ne-
mogoča. Pa tudi realna meza sov-
jetskega delavca je globoko pod me-
zo njegovih evropskih ali ameriških
tovarišev. Sovjetski delavec porabi
mnogo več delovnih ur, da si kupi
isto obleko in pohištvo kakor njegovi
zahodni poklicni tovariši, le še v
slabši kakovosti.«

J. D. Littlepage, ameriški inženir,
ki ga je prišel sam delegat sovjets-
ke vlade prosit na Aljasko, da bi
organiziral sovjetske zlatokope, je pe-
desetletnem delovanju v Sovjetski
Rusiji (1923—37) napisal knjigo »In
search of soviet gold« (v italijan-
skem prevodu: »Alla ricerca dell'oro
sovietico«, izšlo l. 1940.). V knjigi
bereš:

»Sovjetska vlada ima tako neome-
jeno oblast, da more, če hoče — hoče
pa dostikrat — preseliti cela mesta
iz enega kraja v drugega, ne vpra-
šujoč, ali je prizadetim prebivalcem
to všeč ali ne... Medtem ko so Nemci
izvršili v velikem obsegu proces kr-
vnega »čiščenja«, so komunistična ob-
lastva v Rusiji odločena kar najbolj
izpremečati kri 168 narodov in ple-
men, ki prebivajo v SSSR. Če poide
tako dalje, bo v Rusiji v nekaj ge-
neracijah nastala nova evrazijska
pasma.«

Eugene Lyons, takrat še goreč pri-
staž boljševizma, je l. 1928. odšel v
Rusijo kot dopisnik newyorške agencije
United Press. Ko se je po šestih
letih vrnil izpreobrnjen v Zdržbene
države, je napisal knjigo »Assigne-
ment in Utopia« (v italijanškem pre-
vodu: »Il crollo dell'utopia comuni-
sta, t. j. Polom boljševiške utopije).
V 2. delu italijanske izdaje je na
strani 23 tale pasus:

»27. decembra 1929 je Stalin izdal
dnevno povelje: Kulaski sloj se ima
likvidirati! Do 2. marca 1930. ko je
bila »likvidacija« končana, je pretekle
65 dni. Malo je razdobji v zgodovini
človeštva, ki bi se dala primerjati z
grozovitostmi, nagrmadenimi v take
kratkem času. Več ko en milijon mi-
roljubnih, delavnih kmetijskih družin
— pet do šest milijonov duš — je
Stalinovo dnevno povelje neusmiljeno
iztrebilo.«

Neutrlni žurnalst Paul Werner
pisec knjige »Ein Schweizer Jour-
nalist sieht Rußland« (»Švicarski časni-
kar vidi Rusijo«; Olten, Svica 1942).
pravi na str. 134—36:

»Delavec, ki pride 15 minut
pozno na delo, dobi prvič ukor, dru-
gič pa tri mesece zopora ali pa pri-
silnega dela. Pri več ko 15 minutah
zamude ga čaka šest mesecev zopora
ali prisilnega dela, če se zamuda po-
novi, pa leto dni. Ne vem, ali sem
srečal enega samega človeka, ki ne
bi bil vsaj enkrat obsojen. — Kaj
je država storila z vsemi temi mili-
joni delovnih sil, ki jih je tako do-
bila vsako leto zastoni na razpolago?
Uporabila jih je za izvršitev javnih
del, poslala jih je na sever Rusije
trebit gozdove, v sibirski rudnike in
v vojne tovarne, raztresene širom po
vseh deželi. Ti ljudje so bili tisti, s
katerimi je država z najmanjšimi iz-
datki ustvarila ogromne gradnje, ki
jih lahko občudujemo v filmskih žur-
nilih. Zarajene niso z ničemer dru-
gim kakor s tistimi var minutami za-
mud, ki so jih zagrešili sovjetski de-
lavci, ko so prišli prepozno na delo.«

Reader's Digest, največji in naj-
uglednejši ameriški mesečnik, je v

Davčna uprava v Ljubljani opozarja vse one hišne lastnike, ki so imeli 1. januarja t. l. iz katerega koli vzroka prazno stanovanje ali lokal, da po členu 40. Zakona o neposrednih davkih to najkasneje do 14. t. m. javijo davčni upravi.

Ljubljanska policija opozarja ljudi, naj ne ostajajo po 20. uri na cestah, temveč naj se točno na minuto držijo policijske ure. Kogar bodo varnostni organi po tej uri zalotili na cesti mu bodo odvzeli osebno izkaznico in bo hudo strogo kaznovan.

Prevod obvešča vse ljubljanske potrošnike, da bodo dobili po 15. januarju za drugo polovico tega meseca pri svojih trgovcih po 2 deli olja na odrezke od 17 do 31, oni, ki pa ne prejmejo odrezkov za trde masloče, na no 1 del olja na odrezke od 25 do 31.

Uprava ljubljanske policije opozarja Ljubljance naj se strogo držijo zakonitih predpisov Stanovanja naj zaleme tako, da ne bo uhal na cesto noben pramen svetlobe. Vozarji in lastniki motornih vozil naj na strogo pazijo na zaletenitev žarometov. Policijski organi imajo strogo nalogo, da prijavijo vsako kršitev teh predpisov. Ker so tozadevne kazni zelo visoke, naj vsakdo skrbno pazi, da predpisov o zaletenitvi ne bo kršil.

Sindikati trgovcev skrivnostno opozarja ljubljanske potrošnike, da bodo zaenkrat lahko dobili premog samo oni ljubljanci, ki so čisto brez kurjave drugi morajo pa še počakati. Trgovci smejo prodajati premog samo na januarsko nakaznico, da se na te za eno tretjino odrezka mani ko navadno. Sindikat poleg tega opozarja potrošnike, da trgovci drv še nimajo na razpolago in naj zato Ljubljanci, ki so jih že čisto porabili, gredo ponje na Krekov trg 10. na Mestno nadlavarstvo.

Izkaznice za tobak je mestni prekrškovni urad začel razdeljevati upravičencem v sredo, 12. t. m. Prav tako so ta dan trafike začele prodajati tobak in tobakne izdelke. Vsak upravičenec naj se potem ko je prejel nakaznico za tobak, takoj priavi v svoji trafiki da ga bo trafikant vpisal v seznam in mu priložil pečat na nakaznico. Vsak trafikant bo smel imeti samo določeno število strank in jih več brez dovoljenja mestnega prekrškovnega urada ne bo smel sprejeti. Upravičenci, ki nakaznic za tobak ne bodo dobili v prvih dneh dobili, naj se ne pritožujejo in naj mirno počakajo. Prikršani ne bodo nič, saj bodo tobak dobili tudi za vse dni nazaj.

Osebnosti

POROČILI SO SE:

v Ljubljani: G. Zupančič Lacko, akademik in gd. Grozdana Legocič, abiturientka; G. Milan Žitnik, poštni uradnik in gd. Mimi Babičeva. Cestitamo!

UMRLI SO:

v Ljubljani: Pavla Sartoričeva; France Dolžan; Franc Ciber; Franc Zabavnik; Josip na Bratežev; Fani Zupčič; Ivan Zelenko; Pavel Pečnik; Angela Vadinovcova; Ivana Režekova; Marija Vračkova. Našo sožalje!

Torbič, rokavice, čevlje itd. barvajte s specialno barvo, ki usnjo ne škoduje. Elaks Napoleonov trg.

Prima jula vreče na prodaj

PEIRONAFIA

Ciril Metodova 35a (prej Tyrševal)

Listek „Družinskega tednika“

SAMO GOLA KOST!

NAPISAL EDUARD RHEIN

Ležala je med drugimi odpadki v velikem, temnem vedru. To torej je bil neslavni konec nje, ki jo je tok življenja s trdom oblikoval iz milijard in milijard neskončno majhnih celic najprej v hrustanec in nato v trdo, močno kost.

Lepega dne je pa ta tok življenja na lepem zamrl. Sredi najprijetnejšega porajanja in zorenja. Moralo se je zgoditi nekaj strašnega. Sok, ki jo je tako poživljajoče in toplo prekrvnil, se je zdajci strdil v njenih žilah. Rožnato rdeči plašč, ki jo je dolga leta tako nalahno in prijetno ogrinjal, so tuje roke surovo strgale z nje. Gola, mrzla in zavržena je končala v vedru, kjer se zbira odpadki.

Tedaj je segla po njej drobna otroška roka. »Tamenit plen!« je vzklil mlad glas zadovoljno in za spoznanje našopirjeno. Nato se je kost znašla na lepem v velikem, belem papirju, okrašenem s skrivnostnimi črnimi znamenji.

»Oh,« je zdajci zamrmralo neke med papirjem, »gotovo si zdaj hudo ponosna?«

Kost ni vedela, zakaj naj bi bila ponosna. Bila je samo vesela, da je odnesla pete iz tistega strašnega vedra.

»Zdaj boš kmalu krasila ustnice lepih žensk!«

»...in mazala njih nežna lica!«

»...umivala njih roke in njih telov!«

»...negovala usnje njihovih slikovnih ročnih torbic in ljubkih čevljev!«

»...kmalu boš vezala deske v čudovito pohištvo!«

»...in boš stalno med ljudmi!«

»Kaj mi govoriš?« je vsa zmedena vprašala kost. »Kdo pa ste prav za prav?«

»Tvoje sestre smo, izpremenjene v klej. Tudi me smo bile nekoč kost, kakor si ti. Zdaj pa nosimo na svojih ramah posledice človeškega znanja!«

»Hahaha!« se je zdajci zasmejala iz tisoč grl okrog nje. To so bile črne arabeske v dolgih vrstah. »Me označimo modrost človeka. Pisava smo. In tisto, kar veže našo barvo, je bilo nekoč kost, prav tako kakor ti! Me označimo svetu vso znanost in vso umetnost!«

»...in nesmrtno slavo nesmrtnih junakov!«

»O,« je ponosno zaklical klej, »kje bi bili brez nas?«

Tedaj je nekoč odvil papir. »No, ali ni to kost in pol?« je vprašal mlad glas ponosno. »Ležala je kajpak v vedru!«

Nato se je kost hitro strkljala k tisoč drugim. Velik pokrov se je zaprl za njo — bilo je spet temno in tiho okrog nje.

Nekaj časa so jo še nosili sem in tja. Nato jo je pogoltnila poplajajoča, škripajoča pošast in jo zdrobila v nešteto drobcev. Te so stresli v ogromen kotel. Benčinske pare so jo vso ovile, pronicile do njenih najbolj

skritih znojnica, izločile iz njih vso toščo in jo odplavile.

»Tukaj oddajo kosti osem do deset odst. tkov svoje teže v toščo,« je dejal neki glas. »Iz njih pridobivamo glicerol, stearin, olein, smolo in mlo. Glicerol zdravi razpokane roke, nam služi za kurivo velikih topov, za zavorno tekočino pri topovskih cevih. Ščiti avtomobilsko hladilnico in letalske motorje pred mrazom in nam služi za izdelavo razstreliva nitroglicerina. Glicerol je tudi surovina za apretacijo tekstilnih in usnenih izdelkov, za lošče, tiskarske barve, barve za trakove pri pisalnih strojih, kreme, zdravila, mila, klej. Iz stearina delamo sveče, kreme za nego polti, mlo za britje, pripomočke za nego usnja, vosek. Olein pa uporabljamo za izdelovanje tiskarskih barv, kopirnega papirja, tekstilnega mila, za čiščila in za vrtno olje. Smolo predelamo v lepenko, lošče, izolacijo za kable, pa tudi v ključavničarsko in jedrnat mlo.«

»In kaj se zgodi z drobci, ki ostanejo?« je vprašal neki drug glas.

»Navadno jih v brezračnem prostoru zgozdeno v kostno ogelje. Kostno ogelje uporabljamo za čiščenje mnogih tekočin. Včasih pa kostne drobce zmeljemo v »neoklejeno« kostno moko, ki je zelo dragoceno gnojilo. Največkrat pa iz breztoščih kostnih drobcev izberemo klej.«

Tedaj moramo drobce vsekakor najprej zmeljeti v drobno zrnce. To zrnce očistimo v žvepleni kislini in ga nato stresemo v klejno dušilo. To je ogromen kotel, kjer na zrnje najprej vplivajo vroče pare. Para izpremeni hrustanec v klej, vroča voda ga pa odplavlja. Ko to večkrat ponovimo, smo vzeli kostem ves klej. Klejno juho obelimo in zgostimo, tako da nam ostane na koncu samo trd klej. Tega lahko uporabljamo na vse mogoče načine.«

»Zdaj smo pa kost menda že vendar do »kosti obrali« in izkoristili?«

»Nikakor ne. Oklejena kost vsebuje še dragocene soli. Zato kostno zrnce zmeljemo v prah in dobimo tako »oklejeno« kostno moko, dragoceno gnojilo ali pa klajo, ker vsebuje fosfor. Če oklejeno kostno zrnce sežemo, dobimo kostni pepel. Tega uporabljajo v porcelanski industriji in za izdelovanje mlečnega stekla.«

»In želatina?« Nekoč sem slišal, da jo tudi pridobivajo iz kosti.«

»Drži. Dobimo jo, če presno kost za nekaj dni namočimo v solno kislino. Kislina sama izloči vse mineralne snovi in jim odtegne toščo. Kar ostane, je prožna snov: hrustanec. Razkrojimo ga, obelimo in dobimo tisto svetlo želatino, ki jo uporabljamo v gospodinjstvu, v industriji pa za emulzijo posebno občutljivih foto-

grafskih plošč in filmov. Iz govejih parkljev pridobivamo pa posebno olje, ki ga uporabljamo predvsem v urarski industriji, pa tudi pri izdelovanju torpedov.«

Samo gola kost... »Junakinja« naše povesli se je kdaj že razkrojila v svoje osnovne dele. Morda tič delček nje na glavičji žigalici, ki ste si z njo pravkar prižgali cigareto; morda je pričarala odtenek zapeljive rdečice na nežna lica lepe ženske; morda pa kot dragoceno olje sodeluje zunaj na daljnjih bojiščih, pri torpedih, letalskih motorjih in avtomobilskih hladilnikih...

OKVIRJI
za
SLIKE, FOTOGRAFIJE, GOBELINE
KLEIN
LJUBLJANA, Wolfova 4

grafskih plošč in filmov. Iz govejih parkljev pridobivamo pa posebno olje, ki ga uporabljamo predvsem v urarski industriji, pa tudi pri izdelovanju torpedov.«

Samo gola kost... »Junakinja« naše povesli se je kdaj že razkrojila v svoje osnovne dele. Morda tič delček nje na glavičji žigalici, ki ste si z njo pravkar prižgali cigareto; morda je pričarala odtenek zapeljive rdečice na nežna lica lepe ženske; morda pa kot dragoceno olje sodeluje zunaj na daljnjih bojiščih, pri torpedih, letalskih motorjih in avtomobilskih hladilnikih...

Tekmec

ŠPANSKI NAPISAL
RAMON del GASTILLO

Madridski policijski komisar nam je nekoč pripovedoval naslednjo zgodbo: Gospa Elvira je veljala v družbi madridskih ime. V za najlepšo žensko v mestu. Njen mož je bil eden izmed tistih bogatašev, ki mislijo, da lahko za denar dobe ne samo najlepšo žensko, temveč tudi njeno srce.

Gospa Elvira je bila svojemu možu gospodu Corzuelu zvesta in bogataš se je tega tudi zavedal. Nekoč je pa v družbi spoznala Henriqua Espinala, ljubljena ženska. Bila je izredno ljubezniva z njim in zdela se je, da tudi njej na moč ugaja. To je njenega moža takoj zbudilo v oči.

Neke noči me je gospod Corzuelo telefonski poklical in me prosil, naj takoj pridem v njegovo vilo.

»Prosim, pridite tako, da vas zbrana družba v moji vili ne bo opazila,« mi je naročil. »Le tako bomo namreč dosegli svoj namen.«

Ko sem nekaj minut nato prišel v Corzuelovo vilo, se je v njej zbrana družba veselo zabavala.

Gospod Corzuelo me je sprejel in me peljal v svojo sobo.

»Nekaj izrednega se je zgodilo v moji hiši,« mi je dejal. »Nekdo je vlomil v mojo blagajno in odnesel iz nje petdeset tisoč pezov.«

»Ali mi lahko o zadevi poveste še kaj podrobnejšega?« sem ga vprašal.

»Kakor vidite, stoji moja blagajna tu v kadičnici,« mi je odgovoril. »Okrog enajste ure sem nenadno opazil, da mi je iz žepa izginil ključek te blagajne. Takoj sem odhitel semkaj in ugotovil, da so vrata blagajne zaprta. S tem sem se nekoliko potolažil. Ker ima drugi blagajniški ključ shranjen moja žena v svoji skrinjici za nakit, sem z njim odprl vrata. Tedaj sem z grozo ugotovil, da manjka v blagajni petdeset tisočakov.« Corzuel je z negotovim glasom pristavil:

»Ni dvoma, da mi je eden izmed gostov izmaknil ključ iz žepa.«

Potem sva odšla v plesno dvorano in gospod Corzuelo je svoje goste obvestil o tatvini.

Godba je utihnila, in nekaj gospodov v frakih je prihitelo k nama.

»Zahtevamo, da nam preiščete žepce!« so silili v gospodarja.

Zdi se, kakor da bi dobri res bili zmogni preudarka in premišljevanja. Ko mladici dosežejo zrelost — za to potrebujejo dve leti — zapuste starše in odpoštujejo. Navadno se ločijo starši in mladici nekaj tednov po nastopu pomladi. Pošlejšo si zakonske druge in družice in se zvežejo z njimi za vse življenje, ki traja pri njih okrog petnajst let. Po parjenju si mladi parček prične iskati primerno stanovanje. Niso vsa jezera primerna za naselitev bobrov: predvsem mora breg biti primoren za gradnjo nasipa, razen tega morajo pa v bližini domovila rasti drevesa z lubjem, užitnim za bobre, torej topoli, vrbe in jelše.

Ob koncu tretjega leta se bobri dorasli. Od gobčka do repa merijo približno 1 meter in tehtajo 15 do 20 kil. Spomladu po parjenju dobe mladice. Če sta oče in mati starejša, se mladici že prihodno pomlad odselijo. Ogledujejo si bližnjo okolico, vendar se čisto zanesljivo v začetku avgusta vrnejo v domačo trdnjavo, da pomagajo staršem pri pripravah za zimo. Po navadi imajo pa tudi mladici svojo trdnjavo, ki jo jim je pomagal zgraditi oče. Zgodí se pa tudi, da živi v eni trdnjavi več rodov, zakaj tudi bobri so včasih stari samci ali stare device in oslanejo lepo doma, v okolijski domači hiši.

Med ljubkimi opisi Sive sove naj navadno samo še enega, ki je posebno zabaven. Bilo je v začetku pomladi, ledene plošče so popkale in odplavale. Stara dva bobra sta pred trdnjavo zgradila majhen splav, da bi se pod njim mladici lahko skrili. Če bi jih napadla kakšna ročica. Mati bobrovka je pa mislila, da je prišel čas, ko se morajo malčki navaditi potapljanja. Bobrički so bili pravkar splezali na plavajoči splav. Stara bobrovka je prišla zdaj enega zdi drugega pod pazduho in se spustila z njim z globino. Ko se je z mladim spet prikazala nad vodo, se jim je na obrazih poznalo, kako zadovoljni so, da se bodo lahko kmalu prištevati k velikim.

Iz življenja bobrov

Ko so prišli prvi Evropei v Severno Ameriko, je tamkaj mrgolelo bobrov. Indijanci so jih spoštovali kot neukane posebne živali; zdeli so se jim podobni ljudem, zato so jih krstili za »ljudstvo bobrov«. Za Govoreče matere in celo za »Male ljudi«. »Siva sova«, potomec neke Indijanke in nekega Škota, nam v svoji knjigi »Človek in živali« pripoveduje, kako so dočili bobri ta nenavadna imena. Med drugim pravi, da morejo bobri razne občutke in razna čustva izražati s posebnimi, človeku podobnimi gibi in glasovi.

V pričetku svetovne vojne so predikali prepoved lova na bobre; posledica tega je bila, da bi bile te ljubke živalce malodane izumrle. Siva sova pripominja, da je v poslednjih petih letih potovanja po Ontariju in Quebecu na progi, dolgi več ko 4.500 km, samo dvanajstkrat srečal bobre, in sicer na prav tistih ozemljih, kjer jih je pred leti živelo na deset in deset tisoč.

Gradbena tehnika bobrov je edinstvena. Te živalce delajo s presenetljivo vnuem, podirajo drevesa, jim odglodajo veje in vse to gradivo nato odvečejo k prostoru, ki so si ga izbrale za gradnjo svoje trdnjave. Da imajo s tem delom manj truda, si zgrade posebne drče in po njih nato drifajo debela in veje do brega. Večji kos lesa so potrebni za temelje; te hlode tako dolgo kopičijo drugega na drugega, dokler ne sežejo nekaj čez vodno gladino. Vselej pa pustijo bobri tik pod gladino odprtino, vodečo skozi poseben predor v njihovo stanovanje. Ta odprtina jim služi za vrata in za zvezo z globoko vodo.

Na takšno ploščad nakupijo bobri rile in klade. Spranje, ki pri takšni zidavi nastanejo, pa zapazijo z malto, ki jo izkopajo iz dna struge ali jezera in jo prinašajo oberoč s prednjimi tačkami na površje. Pripomnimo, da sta zadnji bobrovi tački zelo razviti in da ju bobri uporablja za hojo;

ker pa hodi vzravnanu kakor človek in nosi v prednjih tačkah malto, se zdi, kakor da bi pred seboj res imeli majhnega, čudnega človečka.

Tako si bobri počasi zgrade pravo trdnjavo, ki je po navadi približno dva in pol metra visoka in široka tako, da obsega nje površina 3—8 m. Zidarije se zdaj izpremenijo v rudarje. Trdnjavo namreč tako dolgo od znotraj glodajo, da imajo okrog odprtine pod vodo precej prostora. Ta odprtina je pa tudi edini dostop v trdnjavo.

Notranjščina dograjene hiše ima tele prostore: 1. V bližini odprtine za potapljanje je manjši prostor, kjer hranijo bobri suha želšča; tukaj si stanovalec tudi osuše mokro krzno po potapljanju; 2. poleg te »shrambe« in sušilnice je jedilnica; 3. polkrožni prostor ob zidu, opazen s prav tenkimi lesenimi stenami, pa služi živalcem za »spalnico«.

Bobri se ne zadovolje z udomjem, ki si ga lahko takoj privoščijo v svojem gradu, temveč svoje sobane stalno izboljšujejo in izpopolnjujejo. Vse veje, štrleče iz zidu, odglodajo in špranje onažijo z malto. Bobri se silno boje prepiha in ga znajo tudi izredno spretno preprečiti. Živalce namreč instinktivno vedo, da jim mora biti tistih šest ali sedem mesecev, ki jih v polarnem mrazu preživi v svojem gradu, lepo prijetno in toplo.

Bobri prav tako pazijo, da jih zima ne preseneti, ker tedaj površina vode tudi en meter globoko zamrzne. Tedaj bobri kajpak ne morejo hoditi po hrano. Da pozimi ne bi stradali, zgrade že zgodaj jeseni posebne splave in jih nato varujejo z užitnimi vejami, lubjem in lesom. Teža tega splava je vselej tolikšna, da zaloga zdrkne globoko pod gladino in skozi odprtino v grad. Ko voda zamrzne, imajo bobri že lepo zalogo v svoji shrambi in se goste z njo. Hranijo se z nežnimi vejicami, pa tudi z debelim lubjem. Ogledane veje zmečejo skozi luknjo na plano, prav kakor umazano, posteljino perilo.

Gradnja nasipa, ki igra v življenju bobrov glavno vlogo, je tisto delo, ki ob njem spoznamo izredno inteligentnost teh živali. Siva sova večkrat omenja to gradnjo; marsikatera njegova trditev je tako nenavadna, da bi se nam zdela iz trte zvila, če je ne bi potrdili tudi drugi opazovalci bobrov.

Brž ko si prične bobrovski parček graditi svojo trdnjavo ob bregu jezera, se pozanimajo predvsem za problem vodne gladine, ki mora ostati približno ista. Če bi namreč gladina vode upadla, bi bila vrata trdnjave na suhem in bi imela dostop do nje tudi razne roparice. Če bi se pa vodna gladina preveč zvišala, bi utegnili voda preplaviti trdnjavo, kar bi bilo za bobrovsko družinico prav tako nevarno.

Preden se torej bobrovski parček odloči, kje si bo zgradil svojo hišo, teren pikolovsko natanko preišče. Siva sova pripoveduje o svojih dveh udomačenih bobrih, ki sta si jela graditi hišo ob bregu jezera, kjer je en Sotoril. Najprej sta natanko preiskala breg in dno, šele nato sta se lotila dela. Siva sova je čez čas ugotovil, da sta živalci prav tam pričeli graditi nasip, kjer so se videli sledovi nasipa, starega že najmanj sto let. Živalci sta izbrali ta prostor, ker sta ugotovili, da je dvomno najprimernejši za gradnjo.

Takšen nasip je ogromno delo in potrebuje dosti potrpljenja in delovne vneeme. Po navadi ga zgrade ob pritoku ali odtoku vode, ki napaja jezero. Visok je do tri metre, dolg pa tudi do sto metrov. Širok je ob dnu približno 2 metra, na vrhu pa 30 do 40 cm. Spodnji del nasipa, stoječ pod vodo, ojačijo z velikimi kamni, ki si jih bobri izkopljejo iz jarkov na obeh straneh nasipa. Prav kakor pri gradnji trdnjave, zapazijo tudi tukaj vse špranje in odprtine z malto.

Bobri budno skrbijo, da se nasip nikjer ne pokvari. Brž ko opazijo, da nekaj ni v redu, da se je vodna gladina zvišala, si ogledajo nasip in ga

natanko preiščejo. Škodo sproti popravljajo. Ta skrbnost je pogosto usodna zanje. Lovci namreč po navadi nalašč poškovajo nasip in zraven poškodbe nastavijo pasti. Živalce se za eno nogo vjame v past in zdrkne v globoko vodo, ker je past otežena s kamnom. V globini se uboga žival šele po dvajsetih minutah smrtnega boja zaduši.

Če reka ni tako globoka, kakor bi bobri radi, jo kratko in malo poglobe. In kadar živalce objedo vsa zanje užitna drevesa ob bregu, se lotijo primerne skupine dreves v notranjščini gozda. Zgrade si prekop, ki po njem drevesna debela in panje spuščajo vse do jezera. Vendar tega prekopa ne zgrade prej, dokler se ne prepričajo, da je prostor, kjer rasto drevesa, varen pred roparicami, medvedi in volkovi.

Za to delo potrebujejo živalce izredno močne mišice. Siva sova opisuje bobre, kako so vlačili s seboj ogromne panje in šore, večkrat težje in večje od njih samih. Pri tem delu so bobri izredno spretni in tudi potrpežljivi. Opazovalci trdijo, da bobri vsako delo, ki se ga lotijo, izpeljejo do konca. Čeprav je še tako zamotano in čeprav zahteva še tako hudega napora in vztrajnosti. Če živali ugotove, da so se dela lotile na napačnem koncu, spremene način, toda ne odnehajo, dokler delo ni gotovo.

Posebno presenetli opazovalca njihova izredna spretnost. Če hočejo podreti drevo, ga prične glodati vselej v smeri, da pade tako, kakor ga pozneje vlečejo proti bregu. Se nikoli ni bilo slišati, da bi padajoče drevo pobilo pod seboj bobra, medtem ko ta nesreča pri dvorjavi ni tako redka. Če deblo na položnem bregu ne leži v pravi smeri, da bi zdrknilo pravilno v vodo, položijo živalce pod en konec debela glavo in ga s silnim naporom tako dolgo obračajo, dokler ga ne zavali v pravo smer. Če en sam bober temu ogromnemu naporu ni kos, prikličo s posebnim klicem svoje tovariše, da mu pri delu pomagajo.

Pod žgočim soncem

Iz ljubezni do lepe ženske

Kako je francoski častnik Sorbier žrtvoval svojo kariero, samo da si je pridobil srce ljubljene žene

Pravkar je v zvoniku odbila ura polnoči, mi smo pa še zmerom udobno zlekneni sedeli v mali kavarni ob obali. Iz temnega, spečega mesta za nami so se proti jasnemu nebu pošastno dvigale škrbine razvalin. Gore je obešal mesec, zvezde so se pa iz svilnate teme bliščale ko briljanti. Užival sem v brezdelju, poslušal čvrstje murmur in počasi in z užitek pihal dim iz svoje cigarete. Poleg mene so sedeli štirje moji prijatelji, katerih več let nisem bil videl. Povedali smo si že prav vse, kar si prijatelji ob takšnem srečanju vedo povedati.

Pravkar smo se pogovarjali o poštenosti in o poštenjaku. Vsak izmed nas je o tem povedal svoje izkušnje. Tedaj je izza sosednje mize vstal neki eleganten tujec, ki je bil ves čas vneto poslušal naš pomenek, stopil k nam in nas prekinil.

»Oprostite, gospodje,« je dejal. »Ali dovolite, da tudi jaz z neko resnično zgodbo prispevam k vašemu razgovoru?«

Moram reči, da sem se nemalo začudil, ko sem pogledal izza svojih naočnikov in moral priznati, da je tujec izredno eleganten in uglajen in tako nepriljubljenega nastopa, kakor da bi že od nekdaj bil v naši družbi.

»Že dolgo je tega, kar sem služil v francoski armadi v Alžiru,« je prišel tujec pripovedovati. »Govorim vam, kako so pred vojno živeli vojaki v kolonijah. Priznati moram, da je bilo zelo zabavno in marsikatero lepe urice še danes nisem pozabil. Domačini niso delali nemirov, izvenmi nekaj manjših izgredov, in mi ves ljubi božji dan nismo imeli drugega dela, ko da smo igrali tenis in bridge, pili vino in dvorili damam.

Tedaj sem se lepega dne seznanil s stotnikom Sorbierjem, mladim energičnim častnikom, ki so mu vsi preokovali sijajno bodočnost. Bil je ljubeznen in družaben tovariš, do domačinov strog in nepopustljiv, poleg tega je bil pa še izredno bistroumen strateg. Med tovariši je veljal za izrednega poštenjaka in vsak izmed njih bi za resničnost njegovih besed dal roko in ogenj. Ves čas mojega službovanja se niti enkrat ni pregrešil. To je pa pomenilo že zelo veliko. Afrško sonce je namreč že marsikomu zmešalo glavo.

»Lahko si torej mislite, kako presenečeni smo bili, ko smo lepega dne izvedeli, da je Sorbier tat.«

Zadeva je bila naslednja: Ponoči se je žena divizijskega poveljnika nenadno prebudila iz sna in z grozo ugotovila, da je nekdo v njeni sobi. Zavpila je in prižgala luč. Tedaj je neka temna senca smuknila iz sobe. Pozneje je gospe ugotovila, da ji manjka biserna ogrlica, ki jo je, preden je legla, položila na nočno omarico. V istem času sta legionarja, ki sta stražila pred vhodom v palačo, videla, da je iz sobe poveljnikove žene prišel Sorbier in jadrno krenil v svojo sobo, ki je ležala eno nadstropje višje.

Naslednje jutro se je Sorbier javil pri svojem predstojniku in mu priznal, da je zaradi igranja začel v dolgeve in si ni vedel drugače pomagati, ko da je gospe poveljnikovi ukradel ogrlico in jo še isto noč prodal.

Močno smo se čudili. Nihče izmed nas, ki smo bili Sorbierjevi najboljši prijatelji, ni slutil, da bi bil mladenič igral in začel v dolgeve. Če smo namreč govorili o igranju, se je zmerom samo nasmehnil in ni hotel z nami. Zakaj nam svojih skrbi ni zaupal? Vsi bi mu bili od sreče radi pomagali. Ta uranka nam kar ni hotela iz glave.

Stotnik Sorbier je prišel pred vojno sodišče, in sodnik ga je obsodil na sedem let ječe, na izgubo častnih pravic, degradacijo in izključenje iz vojske. Sorbier je obsedbo mirno sprejel in ni črnil v svoj zagovor niti besedice.

Dve leti nato so v Tunisu prijeli nekega moža, ki je hotel prodati biserno ogrlico gospe poveljnikove. Mož so zaslišali in nekaj dni nato so časopisi že objavili senzacionalno vest: Biserna ogrlica ni ukradel Sorbier, temveč prijeli beduina. Tiste usodne noči, ko je gospe Vivian Lesueurjevi izginila ogrlica, je Sorbier, prišedši domov, tatu opazil, ko je ravno stopil v gospenjo spalnico. Skočil je za njim, a tat je bil urnejši in mu je pobegnil skozi okno. Tako je Sorbier ostal v spalnici gospe poveljnikove in hočeš nočeš moral mimo straže v svojo sobo. Kaj se je potem zgodilo, tako že veste.

Čez nekaj dni so Sorbierjev proces obnovili. Tedaj je prišlo na dan tole:

Sorbier je bil že dalj časa do ušes zaljubljen v mlado poveljnikovo ženo. Ko je tiste usodne noči zasledoval tatu in ga je straža videla, da je prišel iz njene spalnice, se je takoj zavedel nerodnosti, v katero je s tem napravil svojo oboževanko. Dobro je vedel, da o njegovi zaljubljenosti že vrabci na strehi čvarkajo, in da se bodo takoj začele širiti vse mogoče govorice o njegovem nočnem obisku v njeni sobi. Ker se je hotel izkazati

vrednega častniške časti, je molčal in se celo zlagal, da je ukradel njeno ogrlico. Tako je čast gospe Lesueurjeve ostala neomadeževana. Sorbier ni veljal za ljubimca, temveč za tatu. In to je hotel!

Sveda je sodnik Sorbierja oprostil vsake kazni in mu vrnil vse odvzete pravice. Ker je za ceno svoje kariere obvaroval čast dame, so o njegovem viteštvu kmalu govorili po vsem Alžiru.

Govorite ste tudi vi prepričani, da je bil Sorbier od nog do glave poštenjak?

Vsi smo prikimali.

»Zelo žal mi je, a moram vas razočarati,« je tedaj smeje se odvrnil tujec. »Sorbier ni žrtvoval časti in svobode zato, ker je bil poštenjak, temveč zato, ker je ljubil gospe Lesueurjevo in je upal, da bo njegovo junaštvo vendar kdaj prišlo njej na uho. Njegovo upanje se je izpolnilo. Eno leto pozneje se je gospe Lesueurjeva ločila od svojega moža in se je odtlej imenovala gospa Sorbierjeva. In tako...« Dalje ni dogovoril. K njemu je prišla lepa dama. »Da, ljubica, čas je, da greva domov,« je ljubezljivo dejal, potam se je pa obrnil k nam in rekel:

»Ali vam smem predstaviti svojo ženo gospo Vivian Sorbierjevo?«

Ko smo se strme spogledali, se je nasmehnil, se priklonil in odšel.

Drvo, ki namaka zemljo

V Peruju raste neke posebne vrste drvo, ki je v času suše svoji deželi in njenim prebivalcem pravi blagoslov božji.

To drvo, ki ga Indijanci imenujejo tamaicapi (drvo, ki dežuje), je zelo močno in ima veliko listja. Tamaicapi vsrkava iz zraka vlago in jo potem v obliki dežnih kapljic oddaja zemlji. Pod njegovo krošnjo je zemlja zmerom vlažna in rodovitna. Zanimivo je, da to svojevrstno drvo ravno v največji suši vsrkava in potem oddaja največ vlage. Pogosto stoji okrog njegovega debla majhni potoki, ki odtekajo dalje in namakajo izsušeno zemljo z blagodejno mokroto.

Če bi domačini hoteli to svojevrstno lastnost tamaicapijev izkoristiti, bi morali cele predele izsušene in neplodne zemlje namakati z vodo. Strokovnjaki so izračunali, da en tamaicapi v 24 urah odda nič manj kot 40 litrov vode. N. vsak kvadratni kilometer bi domačini lahko posadili 10 tisoč teh dreves, pri tem bi v vsakih 25 urah prišlo po eno drvo.

Iz nekega nemškega ateljeja, kjer se vadijo risarke risanih filmov: dve učenki predvajata profesorju svoj prvi osnutek za risani film, ki v njem nastopa smešna sova in gobica-popotnica.

pr. določen odstotek vode, ki jo izloči drvo, takoj odteče v globino zemlje ali pa izhlapi, bi voda tamaicapijev vendar zadostovala, da bi se neplodna, izsušena zemlja izpremenila v rodovitno. Dobra stran tamaicapijev je še ta, da rastejo izredno hitro in na zelo slabih tleh, ter prenesejo velike temperaturne like, ne da bi jim te kaj škodovala.

250.000 lir za koder las

Pred nekaj leti so na neki newyorški dražbi dražili med drugim red kostmi tudi koder Beethovenovih las. Izdražili so ga na nič več in nič manj kot 250.000 lir. Dickensovi lasje so bili cenejši, saj je koder njegovih las stal samo 5000 lir. Schillerjev koder so pa izdražili celo samo za 1000 lir.

Če prideš na ladji na svet ...

Na 'Andaluziji', španskem parniku, se je pred vojno rodil otrok, tik preden je ladja pripeljala v Buenos Aires. Otrokov oče je bil Grk, mati pa Francozinja. Ker je ladja plula pod angleško zastavo, je prišlo za rojstvo malega mlajčka v poštev kar pet držav: Argentina, Francija, Grčija, Anglija in Španija.

Celo v spanju budno pazi na plen

Pajek križevce celo v spanju opazi. Če se kakšna žuželka zaplete v njegovo mrežo in v njej obvisi. Preden zaspi, splete namreč posebno signalno nit, ki se tedaj, ko se mreža zaguglje, strese, in s tem opozori pajka na masten plen.

... otrok bi tehtal 1600 kil.

Mala, bela žerka, ki se izleže iz čebelnega jajčeca, ima prve dni izvrsten, da, kar nenavaden tek. V šestih dneh neutrudljivega žrtja se žerka popolnoma razvije in nič manj kot 500 krat poveča svojo težo. Če bi se novorojenček razvijal tako kakor ta ličinka, bi tehtal po šestih dneh 1600 kil.

Za vse večne čase so poročeni

Mormoni, pristaši sekte, ki živi v severni Ameriki, se ne poroče samo za zemeljsko življenje, temveč tudi za življenje po smrti. Če pri njih eden izmed zakoncev umre, se preživeli zakonski drug ne more znova poročiti. Njegov zakon traja za vse večne čase.

Omar najde Farido

Čudovita pravljica iz »Tisoč in ene noči« | Priredil in narisal Hotimir V. Gorazd

Ko so oba ujetnika pripeljali pred poglavarja, si ju je zadovoljno ogledoval in brundal: »Rapam, rapam!« kar naj bi pomenilo: »Dobro, dobro!«

... s silnim udarcem ga je podrl na tla in planil proti izhodu, kamor so odvedli nesrečno Farido.

Prav posebno mu je bila všeč Farida. Z mahanjem rok in prstov ji je skušal razložiti, da bo njegova sedma žena in naj jo zato odpeljejo v harem.

Vendar je bil ves Omarjev pogum zaman, večje vršena zanka mu je zadrgnila vrat.

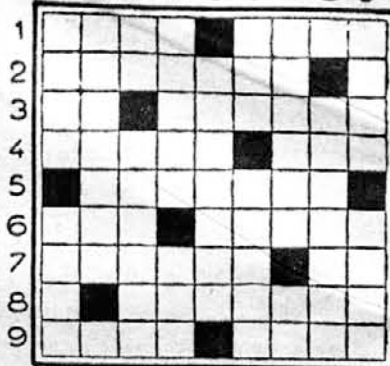
Ko je to zaslišal Omar, je ves besen raztrgal svoje vezi, pahnil stražarja v stran in navalil na odurnega poglavarja.

... pograbile so ga močne roke orjaškega stražarja in spet je bil ajet. Dalje prihodnj

Križanka štev. 1

1 2 3 4 5 6 7 8 9

POMEN BESED

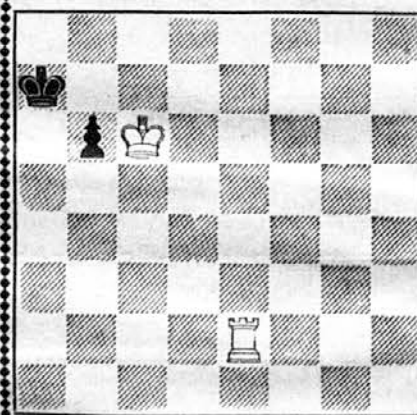
Vodovavno: 1. Kraj v Dalmaciji, ima opravka s psi. — 2. Pooblaščen odposlanec. — 3. &. Škof in misijonar med Slovenci v 8. stoletju. — 4. Nikoli ni bil v časteh. Kača. — 5. Merilna naprava. — 6. Ločji in hkrati veže sobe. Nesebičen prijatelj. — 7. Iz njega se izdelujejo maže in pleskarske barve, najbrže pa služi tudi tebi pri reševanju te križanke. — Predlog. — 8. Vrsta ilustracijske tehnike. — 9. Iz njega so izdelovali orožje in orodje 1000 let pred Kristusom. Domače živali.

Navpično: 1. Levstikov oziromalno prislov. — Členek. — 2. Žival na dve strani (kakor najbolje kaže). — 3. Gradbeni material. Letalska priprava. — 4. Nebrižnost. Južni veter. — 5. Zemljepisni pojem. — 6. Severnoitalijanska reka. Stroj. 7. V Ljubljani ga vidiš skoraj na slehernem koraku. Križankarjev bog. — 8. Nekdanji sorodnik. — 9. Pokrivalo. Nežive so še lani Ljubljano »krasile«, žive pa hranijo naš naraščaj.

ŠAH

Problem št. 1

Sestavil Sigmund Lehner (1864)

Beli: Ke6, Te2 (2).
Črni: Ka7, Pb6 (2).

Mat v 3 potezah

Rešitev križanke

Vodovavno: 1. rokomahar. — 2. osama; rt. — 3. karikatura. — 4. ko; opal. — 5. vrtavka; pa. — 6. njena; sram. — 7. Juro; ste. — 8. ah; kon. — 9. šestnajsti. — 10. tri. — 11. vaje; sod. — 12. očetovstvo. Navpično: 1. rokovnjaštvo. — 2. »Osa«; rjuhe; A. Č. (Anton Čehov). — 3. kar; ter; saje. — 4. omikanost; et. — 5. makova; to. — 6. stativ. — 7. toast; jr (= junior, t. j. mlajši). — 8. hrup; rekisist. 9. atrapa; rt; ov. — 10. Alamani (manj rabljena oblika »Alemanov«); do.

Rešitev problema št. 282

1 T×h6.

Ura s sedem in dvajsetimi kazalci

Najbolj umetno in najdražjo uro na svetu imajo na Francoskem, v Besanconu. Cenijo jo na več kot deset milijonov lir. Ura ima sedem in dvajset kazalcev. To pa še ni vse.

Ta čudovita ura kaže dejanski čas v šestnajstih različnih delih sveta, razen tega dolžino slehernega leta, dneva in noči, dalje dneve v tednu, letni čas, živalska znamenja, ure pred sončnim vzhodom in po njem, pot sonca, gibanje planetov itd. Razen tega zaznazuje ta ura tudi plimo in oseko in je torej glede izdržnosti in natančnosti najbrže res edinstvena ura na svetu.

Svojevrsna ločitev zakona

Kadar se zakonca v Birmi v Indiji odločita, da se bosta ločila, morata najprej po zakonih svoje dežele opraviti svojevrsno ceremonijo.

Mož in žena si kupita vsak po eno enako veliko svečo in jo gorečo postavita poleg sebe. Potem s strahom čakata, da sveči dogorita. Kateremu izmed zakoncev sveča prej dogori, mora oditi iz hiše, in sme vzeti s seboj samo svojo obleko. Vse drugo ostane zakoncu, čigar sveča je dalj časa gorela.

Tako jo je sam razvadil, da si počasi ni mogla predstavljati, da ne bode njegove poti več brez sebe od strani. Hotela je bedeti nad vsakim njegovim korakom, sestankom in razgovorom. Ljubila ga je in se bala, da bi ga izgubila.

Njena ljubezen se ga je oklepala z vsemi čustvi, do poslednjega in najglobljega. V njem ni ljubila samo moškega in svojega izbranca, ampak tudi človeka, ki ji je rešil življenje. Brez njega bi bila brezpogojno skočila v vodo, čeprav ji je takrat neznan otič s svojim nenadnim posegom. V njeno voljo prepričal skok v Gruberjev prekop. O, Nada bi bila poskušala to tako dolgo, da bi se ji bilo posrečilo. Nihče na svetu, izven Skobala, je ne bi bil mogel zadržati. Samo ko je on prišel, se je vrnila v življenje.

Njeno življenje je bilo zdaj združeno z njim. Brez njega si ga ni mogla več predstavljati. Če bi ga izgubila, ne bi nikjer več mogla najti smisla vsemu bistvu, kar bi jo čakalo.

V tem svojem strahu se ga je spočetka oklepala kakor šibka ovijalka močnega drevesa, hoteč se ob njem obdržati pokonci, toda počasi je pričela pretravati. Ovijalka ni zdaj vzpenjala mladik samo zato, da bi našla oporo, pričela je s svojim objemom deblo dušiti. Jemala mu je vsako svobodo gibanja.

Nada je postajala ljubosumna na vse, s katerimi je Dušan kakor koli prihajal v stike, zlasti pa na ženske. Trepala je, če je le govoril s katero; in če je prišla kdaj katera k njemu v pisarno tudi po poslovnih zadevah, je vedno našla pretezo, da je šla v njegovo sobo in jo premerila nevarnost od vrha do tal.

Sprva Skobal ni opazil ni tega Nadinega počenja, počasi se mu je pa le pričelo dozdevati, da je njeno nadzorstvo nad njim smešno, zanj tudi ponižujoče in ne le družabno, ampak tudi službeno kvarno. Saj so tudi drugi že pričeli spoznavati, da je vrhovna nadzorna oblast v Industrijski družbi prav za prav gospodična tajnica Nada Ilvarjeva, in ne gospod ravatelj Dušan Skobal. Zdal je bil Dušan prisiljen spregovoriti z Nado odkrito besedo.

»Ljubica,« ji je dejal, »ne bodi huda, toda povedati ti moram, da postaja tvoje počenje škodljivo za našo oba. V podjetju sva uslužbenca jaz in ti, in kdor ruši svoj položaj, ruši tudi svojega.«

Nada ga je najprej presenečeno pogledala, a ko je doumela kaj misli, je sprejela njegovo opozorilo po svoje. Razdraženo je rekla:

»Torej rušim jaz tvoj položaj? Rušim ga ker ne dovolim, da bi nadaljeval svoje prejšnje razvratno življenje z ničvrednimi ženskami. To pomeni, da si se me naveličal in se me hočeš iznebiti.«

»Nikakor,« je odgovoril Skobal, osupel nad njenimi zaključki; »namreč ne mislim niti na to, da bi nadaljeval kakšno življenje s katerimi koli ženskami, niti da bi se te hotel znebiti. Toda uvideti moraš sama, da tako ne gre. Če že ne kot človek, moram imeti svobodo vsaj kot ravatelj v podjetju. Moj položaj bo postal nemogoč, če boš nadzorovala vsak moj korak tudi takrat, kadar sprejemam stranke v poslovnih zadevah in izdajam službene odredbe. V dobro sebi in tebi terjam od tebe, da se vedeš v službi službeno. Pisarna ni dom.«

»Tako,« je vznemirjeno vzdiknila Nada. »Sedim naj tu v podjetju kakor

Dušan Skobal

• ROMAN • NAPIŠAL MARIJ SKALAN •

nekakšen uraden inventar in mirno gledam, kako te »uradno« obiskujejo tvoje ljubice? Tega ne bom storila. Rajši odidem pri tej priliki, kamor sem bila namenjena.«

Skobal ni vedel, kaj naj stori. Zavedal se je, da tanga, da ji njenega postopanja ne more več dovoliti, a obenem se je prav tako bal, da bi ulegla zares izvršiti svojo grožnjo. Sklenil je torej postopati previdno in počasi. Zlepa jo mora pregovoriti, da bo varovala ugled njegovega položaja vsaj toliko, da mu ne bo odkrila škodovalec. In čeprav ga je njeno sumničanje, da »uradno« sprejema svoje ljubice, užalilo, je vendarle spremenil glas, ko ji je rekel:

»Razumem te popolnoma; bojiš se zame. To mi je najlepši dokaz, da me zares ljubiš. Menda pa tudi ti ne moreš dvomiti v mojo ljubezen? Če bi dvomila, bi mi prizadevala največjo krivico. Odkar si moja, nisem niti v mislih hrepenel po nobeni drugi. Če bi to hotel, bi te ne bil postavil sem v pisarno in te ne bi vodil povsod v svojo družbo. Če tega ne uvidiš, ne vem, kaj naj še storim, da te o tem prepričam? Toda ljudje gledajo na vso stvar drugače. Naši uslužbenci se posmehujejo za hrbtno mojemu položaju ob tvojem nadzorstvu, in poslovni prijatelji so zlovoljni, če jim ne dovoliš, da bi v miru govorili z menoj o zadevah, zaradi katerih prihajajo. Pričeli so se celo pritoževati pri predsedniku upravnega sveta. Zadnjič sem komaj pomiril lastnico pretilnice, gospo Travenskovo, da ni užaljena odšla k naši konkurenci, ko se na vse moje namige nisi hotela odstraniti iz sobe in dovoliti, da ženska govori o svojih poslih samo z menoj. Govorila je o kreditnih zadevah, ki odkrivajo ozadje njenega podjetja, ki mora iz razumljivih razlogov ostati javnosti neznan. Če je zahtevala, da ne bo govorila o tej stvari niti pred mojo tajnico, ampak samo pred menoj, tako odločna kakor je bila njena, jo je treba brezpogojno spoštovati. Navedel sem ti določen primer, a takih je veliko.«

»Dobro,« je rekla Nada, še vedno prav tako razburjena kakor prej. »recimo, da je res, toda na kak način se lahko zapreš tu v svojo pisarno z vsako žensko, ki te obišče in lepo izjavi: »Gospa, ali gospodična prihaja k meni po poslih. Jaz pa naj stojim pred vrati ali sedim v sosednji sobi pri pisalnem stroju in mirno, ko da se nič ne dogaja, opravilam svoje delo. To ni mogoče, če te ljubim.«

»Če me ljubiš, mi moraš tudi zaupati,« je dejal Dušan nejevoljno.

»Preveč vem, kako si živel doslej, da bi ti mogla tako popolnoma zaupati,« je rekla Nada.

»To, kako sem živel prej, ni čisto nič važno. Nobene izmed tistih žensk nisem ljubil. Ko sem se odločil zate, sem se vendar prej vprašal: »Dušan Skobal, ali hočeš živeti dalje kakor si doslej, ali pa hočeš spremeniti način svojega življenja in ostati Nadin? Če hočeš ostati tak, kakršen si bil, potem pusti Nado, če pa ne moreš pustiti Nade, potem pusti vse drugo! Moja odločitev ti je znana: odločil sem se zate. Torej.«

»Človek dostikrat napravi sklepe, pa pridejo priliko in vsi splavajo po vodi,« je rekla Nada.

»Oprosti,« ji je ugovarjal Dušan, »če bi bilo tako, zdaj sploh ne bi razpravljali s teboj. Kaj pa bi mi bilo tega treba? Menda ne moreš tajiti, da si ne bi nakopal na vrat te zveze, če bi hotel biti svoboden? Nič na svetu me ne bi moglo k temu prisiliti. Zato bodi pametna! Ljubim te, tvoj sem, ves tvoj, zato mi zaupaj in skrb, da mi tvoja ljubezen ne bo v napoto ali celo v pogubo! Ljubica! Dragica!«

Stopil je k njej in jo pritisnil k sebi. Naslonila se mu je na prsa in zahtevala. Razum ji je govoril, da govori Dušan resnico, toda srce je s svojimi nerazumnimi čustvi vendarle bilo močnejše. In v tem spopadu med razumom in srcem se je porajala trpka bolečina razklanosti, ki je poslednji hoteli več zapustiti, vsaj ne popolnoma.

Nada se je trudila, da bi zatrla nagone svojega srca in ostala v službi, kakor da med njo in Skobalom ni nič drugega kakor uradno razmerje, toda če se ji je to na zunaj

V 24 URAH

barva, pisara in kemično čisti obleke, klobuke itd. Skrobi in svetilnika, sajce, ovratnike, za pestnice itd. Pere, suši, munga in lika domače perilo. Parne čisti postelje, perje in puh

tovarna JOS. REICH
LJUBIJANA

tudi često posrečilo, na znojraj se ji ni popolnoma nikoli. Bila je preveč neposreden značaj, da bi mogla igrati dvojno vlogo. Vendar se je položaj za nekaj časa izboljšal, a le za nekaj časa. Potem je nenadno treščil v to navidezno tišino nov in mnogo nevarnejši spopad.

Nekoga popoldneva v mesecu marcu je prišla k Skobalu v pisarno lepa in elegantna mlada gospodinja, Milena Jelšanova, sestra Dušanovega starega prijatelja, vodje nekakega zastopstva v Beogradu. Pozdravila ga je kakor prijatelja, govorila z njim o tem in onem in mu povedala, da je pripotovala v Ljubljano z bratom, ki pa ima trenutno vožne in neodložljive posle in zato ni mogel sam k njemu. Poslal je njo, da ga povabi za zvečer v restavracijo hotela Uniona, kjer bi se porazgovorila o nekaj mogočih poslih, spili skupaj liter vina in se po dolgem času spet prijateljsko pozabavali. Povedala mu je tudi, da je zaročena, da se bo v kratkem poročila in se bosta tako najbrž videla zdaj zadnjič pred njeno možitvijo.

Skobal se je teh novic razveselil. Vladimir Jelšan je bil v Ljubljani. Njegov Vladimir, s katerim sta preživela skupaj doberšen del dijaških let in si ostala tudi potem iskrena tovariša. Mimo tega Milena. Poznal jo je že od časa, ko je shodila in bila sta si skoraj kot brat in sestra. Mnogo sta se šalila, toda ljubezni med njima ni bilo. Dušan prav za prav niti sam ni

vedel, zakaj je ni bilo, saj je bila Milena ena najlepših deklet, kar jih je poznal. Toda zgodi se česlo, da sta si dva tovariška preblizu, da bi se mogla med njimi razviti ljubezen moškega do ženske ali ženske do moškega. Tako je bilo tudi tu.

»Seveda pridem!« je vzdiknil Skobal. »Ob dvajsetih bom v Unionu. Pozdravi Vladimirja! Zelo sem vesel.«

Ker je Milena vselala, je vselal tudi on in ji iskreno stisnil roko.

»Na svidenje torej, Dušan!« je rekla Milena in odšla.

Na vratih je skoraj trčila v Nado, ki je pravkar hotela vsplihati. Ozrla se je po njej in se začudila čudni razdraženosti in sovraštvu, ki je žarelo iz Nadinega pogleda, s katerim jo je premerila od vrha do tal, toda dalje se za to ni zmenila. Odšla je ponosno vzravnan, kakor vedno.

Toda Nada je planila v Dušanovo sobo kakor brez uma. Prihod Milene Jelšanove je bila opazila že takoj in potem je trpela peklenke muke, ko se je hotela premeriti in si dopovedati, da je prihod te tuje lepe ženske ne sme brigati in mora Dušanu brezpogojno zaupati. Kljub temu ni zdržala. Kakor hlofapka se je po prstih splazila do Dušanovih vrat, naslonila uho na les in skušala prisluškovati njenemu razgovoru. Ni ji uspelo. Glasovi so bili preveč nerazločni. Zato je pričela previdno odpirati vrata da ne bi zaškripala. In ko je našla mala reža, je slišala razločno konec Mileninega in Dušanovega razgovora:

»Seveda pridem... Zelo sem vesel... Na svidenje, Dušan...«

Nihče na svetu je zdaj ne bi bil mogel prepričati, da lepa ženska, ki je pravkar odšla, ni obiskala Skobala v popolnoma zasebnih in ne poslovnih zadevah. Mimo tega je sama slišala, da sta se dogovorila za sestanek. Torej se le shaja s svojimi ljubicami celo v pisarni! Torej le laže in jo varaj! Torej ji je le govoril zadnjič tako samo zaradi tega, da bi jo preslepil! Toda Nada se ne da preslepiti.

»Tako!« je kriknila, tresoč se po vsem telesu. »Nemara boš tudi zdaj tako nesramen in boš trdil, da je bila ta pri tebi po trgovskih poslih?«

»Ne,« je odvrnil Skobal čisto mirno. »Prišla je k meni v popolnoma zasebnih zadevah. Sestra je mojega prijatelja Vladimirja Jelšana, ki je prišel na kratek obisk v Ljubljano in me povabil zvečer na razgovor.«

»Na katerega pa ne boš šel!« je ukazujoče dejala Nada.

»Kdo mi bo to prepovedal?« jo je vprašal nejevoljno.

»Jaz!« je kriknila.

Dušan je prej nameraval povabiti zvečer na sestanek z Jelšanovima tudi Nado, toda njen sedanjí nastop ga je od tega odvil. Ne, ne bo je povabil, je sklenil; zanalščel nel Mora jo odpraviti ljubosumnosti in skomin po strahovladi, ki jo hoče uvesti nad njim. Nobena ljubezen do nje ne more biti tako velika, da bi se zaradi nje odpovedal svojem človeškemu dostojanstvu. Kajli kaj naj bo to, kakor ponižanje do sužnja, če se ji še zdaj vkloni? Zato je sklenil ostati neizprosen in ji je odgovoril:

»Nikoli! Nihče na svetu mi nima pravice prepovedati, da ne bi smel ohraniti prijateljstva do svojih prijateljev še izmed otroških let. Tudi če bi bil s teboj že poročen, mi tega ne bi smela ne mogla prepovedati.«

»Dobro,« je zakrčala, »potem sva opravila!«

»Bodi vendar pametna,« jo je skušal prepričati Skobal. »Saj si sicer inteligentna ženska. Jelšan in njegova sestra sta moja prijatelja. Milena je zaročena in se bo v kratkem poročila. Mimo tega potrebujem Jelšana tudi za poslovne zadeve. Pa tudi če vsega tega ne bi bilo: človeškega dostojanstva mi ne smeš jemati! Ali bi se mogla biti potem ponosna na tako šlevo?«

»Dejala sem, da sva opravila, če greš!« je ponovila Nada.

Kljub vsemu odporu se je še dalje trudila, da bi jo pomiril in ji dopovedal, kako nemogoče je to, kar terjala od njega, a ko je dokončno uvidel, da je ves njegov napor zaman, je hladnokrvno dejal:

»Kakor hočeš!«

Ne, zdaj se je v Dušanu Skobalu nekaj zrušilo. To, kar je Nada terjala od njega, je bilo preveč. Tako daleč ne more pod nobenim pogojem, pa naj se zaradi tega tudi razbije njuna ljubezen, ali naj Nada odide kamor koli hoče. Brez človeškega dostojanstva ne bi mogel živeti. Taka podrejenost ženski muhavosti in neuvidevnosti bi bila pekel.

XI

Ko je Nada tisti večer odhajala iz pisarne, je bila takoj razburjena, kakor še nikoli dotlej. Takrat, ko se je po prelomu s očelom znašla na cesti in je zadržno sklenila končati si življenje, v njej ni bilo takega nemira. Tudi na most je šla čudovito mirna in kakor duševno nenavzočna. Obdajala jo je nekakšna meglja odločnosti. Zdal pa so trepetali v njej vsi živci.

Zaman jo je njen razum skušal pomiriti. Z vso svojo silo logike ji je hotel dopovedati, da ne postopa pravilno in niti ne pametno. Dušan je vendar dozel človek, ravatelj nekakega podjetja, človek družbe in je zato čisto nemogoče, da bi ga mogla ali samo smela izločiti iz sveta, v takih v nekakšno kletko in ga imeti v njej zaprtega kakor jetnika. Njegov položaj bi s tem postal nemogoč. Pa tudi ona sama ne bi mogla biti zadovoljna s takim moškim.

Vse to je bilo tako očito, ko da stoji na dlani. In vendar... Nad Nada je vladala neka sila, močnejša od logike razuma. Ta sila je bila ljubezen s strahom, da bi ga ulegla izgubiti. In ta ji je govorila s strahotnim glasom neizprosnega mučitelja:

»Ta ženska je njegova ljubica. Nobenega dvoma ne more biti. Samo zaradi ženske, ki jo ljubi bolj kakor mene, se je mogel tako silovito upreti moji zahtevi, da ne gre k njej. Vse one, zaradi katerih sem se doslej vznemirjala, niso bile nevarne, saj se je vedno dal pregovoriti. Ta je nevarna. Kaj naj storim?«

Premišljevala je in kovala načrte, kako bi mu pokvarila sestanek.

»Sta bi v Union, stopila pred tisto žensko in ji spričo vseh ljudi povedala, da je Dušan moj in naj ga pusti na miru,« si je govorila. »Vsi gosti bi postali pozorni. Njo bi bilo sram. Pobegnila bi in Dušan se potem nikoli več ne bi usodil upreti se moji volji. Da tako bi bilo najbolje.«

(Dolje prihodnjice)

KULTURNI TEDNIK

Dva ljudska zbornika

Za Novo leto smo dobili Sloveni dva nova ljudska zbornika: Razvednik »Jutrac« in »Slovenčev koledar«.

Razvednik »Jutrac«, ki je izšel tokrat prvič, ni koledar, ampak poljudni zbornik v čistem smislu besede. Tiskani v formatu velike četrtine na 288 straneh in z mnogimi ilustracijami, vsebuje predvsem delo urednikov »Jutroveske konzorcija« od leposlovja in esei do drobni raznoterosti. Leposlovni del ni posebno izrazit, posebej pa zasluži omenbo V. Levstika novela »Rusali« in Krenkešje je prevedeno leposlovje. Med esei so tehtni prispevki B. Borka, a pozornost vzbujajo tudi E. Justina sestavki o Prešernu, zlasti sestavek »Sonetni venec«, nov donesek k prešerninam. Upoštevanja vredni so članki o našem tisku, zlasti dr. Vatrovca o dr. Janezu Bleiweis kot novinarju in gradivo k 75letnici »Slovenskega Narodca«. Dokumentarje, no pomemben je prispevek »Prava doba komunizma«, a prav tako vzbujajo pozornost tudi spisi o zvezi Japonca Toname z rusko revolucijo. Na vzhod nas vodi sestavek »Lov na volkove v Kirgizski stepi« katerega je napisal dr. Lokar, no doživljaj Srečka Lapineta. Med pomembne prispevke moramo šteti dalje dr. S. Bevka pregled »Zivalstvo v Evropi«. Sportnike bodo zanimali športni predleti zlasti o rekordih in rekorderjih delo L. Strune in Z. Gosaka. Ostalo je drobni raznoterosti vrst. Močno pa pogrešamo v zborniku prispevkov in pregledov o domačih dogodkih in problemih. V zadnjih letih, in zlasti še v lanskem, je doživela naša ožja domovina usodne dogodke, o katerih ni bilo. Celotni pomembni Slovenec,

kakor n. dr. dr. Alberta Kramerja, ni našla v zborniku odmeva, da ne govorimo o kulturnih in drugih takih dogodkih in počevih, doživljajih in ljubljih. Nobene besede ni dalje o naši Primorski, ki je postala prav ob koncu lanskega leta tako aktualna. Naj bi prihodnji zvezek izpolnil to občutno vrzel!

»Slovenčev koledar« je, kljub koledarskemu gradivu na prvih straneh, tudi zbornik, obsegač v veliki četrtini 240 strani in bogato obilico ilustracij. »Slovenčev koledar« ima širok krog sodelavcev, predvsem pa obilico izvirnih prispevkov z aktualnimi domačimi problemami z vseh področij. Leposlovje je obilno zastopano zlasti po mladih pesnikih in pisateljih »Dom in svetovega« kroga med katerimi naj omenimo pesnika S. Šalija in pisatelja Kocinra, Krivca in Simčiča. Starejši rod predstavlja mimo drugih Pregelj, Jalen in Majcen. Bogato je eseiško gradivo in zlasti še domače kronistično izza zadnjih časov. Sem spadajo članki o ljubljanski pokrajini v letu 1942/43. »Slovenec v ognju revolucije« (F. Glavač). »V Ljubljani 8. in 9. IX. 1943« itd. Med ostalim gradivom so pomembni prispevki: Ob 100letnici Bleiweisovih »Novice Slovenščina mednarodni jezik pred 100 leti. Kremžarije sestavki o Valvasorju in drugi. Prav posebno pohvalo zaslužio informativni spisi o naši Primorski in Primorci: »Jadranski Primorci« (D. P.). »Po sončni primorski deželi« (F. Kremžar). »Obrazi z Jadranskega primorja« in spominski spisi o Ivanu Trinku. »Peveč pozabljene dežele« ki nam prikazuje Benško Slovenijo. Vsi ti prispevki so bogato ilustrirani. Primorska je prikazana v 28 fotografijah in risbah ter v posebnem zemljevidu, med katerimi pogrešamo izmed pomembnejših krajev le Postolno, Idrijo, Vipavo, Ajdovščino in obalna mesta severne Istre.

Ostalo izvirno gradivo izpopolnjujejo Stetlov spisi o Jezusovem in Marijinem sreč v umetnosti, dr. T. Debeliaka obširni prikaz »Kulturnoslovesni jubileji v l. 1944«, Krošljev članki o dr. J. E. Kreku in dr. Koroscu, Volčev donesek »Mošenjski župnik Andrej Novak obdolžen čarovništva«, Steskova spisa o razlagi nekaterih kraljevih imen in o najstarejši slovenski izri. In mnogi spisi iz našega in tujega gospodarstva itd. Tudi je v letosnjem »Slovenčevem koledarju« zbrano naraščajoče in drago, zlasti domače gradivo, ki bo ostalo trajen in pomemben dokument časa. Vsekako je lep zbornik, tudi po bogatem ilustracijskem gradivu in priklupni grafični opremi a predvsem po kvaliteti in aktualnosti prispevkov.

Nova slovenska opereta

Kakor v izvirni drami in komediji, Sloveni tudi v izvirni operi in opereti se nismo razvili tistih stvarjalnih sil, kakor smo jih na drugih umetnostnih področjih. Razen nekaj izjem je vse le prigodniško in navadno sploh ne doživljava uprizoritev. Med tem pa, ko je naša operna produkcija v zadnjih letih sploh zastala, smo v operetni le še aktivni. To je izpričal naš najvztrajnejši operetni komponist g. Janko Gregore s svojo nainovjšjo opereto »Melodije srca«, ki je doživela krstno predstavo v naši Operi v tednu pred Novim letom. Gregore ni novinec in, če od koga, smemo prav od njega upravičeno pričakovati, da nam bo s svojo vztrajnostjo končno res ustvaril pravo slovensko opereto. »Melodije srca« dokazujejo, lepo rast in dozorevanje. Ta nainovjšja njegova opereta je v vsakem oziru nad prejšnjimi poskusi in izpričuje dovolj znanja, vztrajnosti, resnosti in samoniklosti. Mirno lahko zapišemo, da ne

zaostaja v ničemer za sorodnimi operetami, ki dosegajo uspehe na tujih odrih. Tudi libretistu g. Stepančiču se je posrečilo napisati srejemljivo delo, četudi še ne dosega tistega vzora, ki bi si ga želeli. Režiserje je pripravil novo opereto gosp. Frelj, glasbeno skladatelj sam, kozeografsko inž. Golovin, scenično pa g. Franz. Vsi skupaj z vodstvom, so se potrudili, da je bil krst v gledališkem oziru na našem višku, kar je opazilo tudi gledališko občinstvo, ki je sprejelo delo skladatelja, libretista in ostalih prijemljivo in reprimah s tonlimi simpatijami. Tudi zasedba in izvedba sta vredni pohvale, tako pevsko kakor igrajsko. Prenerjeni smo, da bodo Gregoreve »Melodije srca« še često napolnile našo Opero. in

HUMOR

Učenceva modrost

Učitelj: »Kateri ptice imajo krila, pa vendar ne znajo letati?«

Učenec: »Mrtve, gospod učitelj.«

Dober odgovor

»Kaj bi delal, če bi podedoval pol milijona lire?«

»Dve leti nič.«

Junak

»Gospod, ne morete si misliti, kako lepo vas je bilo videti, ko ste ne meče se za nevarnost, skočili v vodo, samo da bi potapljalčka se rešili.«

»Da, da... samo rad bi vedel, kateri nesramnež me je od zadaj sunil.«

Razumljivo

»Povej, mati, kje si se z očetom spoznala?«

»Nekoč sem se s čolnom vozila po nekem jezeru. Na lepem sem pa padla v vodo in se začela potapljati. Tedaj je tvoj oče, ki je stal na bregu, skočil v vodo in me rešil. Pri tej priložnosti sva se vzljubila.«

»A tako? Ali misliš, da mi zato oče zmerom tako brani, da bi se ne bil plavanja?«

Na kmetih

Slikar Čopič pride na kmete, da bi slikal kravo. Pri d nekó hišo ustavi kmetiškega sina in ga vpraša:

»Ali bi lahko slikal vašo kravo?«

Fant odide v hišo, da bi povprašal mater in očeta. Čez nekaj časa se vrne in de:

»Oče je rekel, da lahko, mati pa pravijo, da je krava že pet let rjava in naj rabi kar takšna ostane.«

Mali modrijan

»Jurček, ali si prilpil na pismo znamko, preden si ga odnesel na pošto?«

»Ne, očka,« se odreže Jurček. »Čakal sem pred poštnim nabiralnikom toliko časa, da me ni nihče videl, potem sem pa pismo brez znamke urno spustil v predal.«

Z otroki je križ

Gospod Čep je odšel za štirinajst dni na kmete na počitnice. Ko se nekoč pogovarja z gospodarjem hiše, v kateri stanuje, se pohvali:

»Veste, moj sin je pesnik.«

»Z otroki je pač križ,« zavzdihne kmet. »Moj je lovski tat.«

Kaj naj povemo otrokom o smrti?

Otroke pogosto muči strah pred smrtjo njihovih najbližjih. Kdo se ne spominja, da je tudi sam doživel trenutke takšnega otroškega strahu? Nekateri otroci ta strah prikrivajo s tihim ganljivim instinktom, da jim bodo odrasli kaj slabega odgovorili na njih vprašanja glede smrti. Drugi spet, manj plašni, upajo, da jim bodo odrasli pomagali iz slike in vprašujejo:

»Mama, ali morajo vsi ljudje umreti?«
Kolikor toliko spreten dušeslovec bo takoj spoznal, da bi otrok na takšno vprašanje rad slišal odgovor: »Ne vsi, ljubček moj, ti in jaz ne.«

Pogosto vpraša otrok: »Mama, ali moram tudi jaz umreti? In očka tudi?«

Ta vprašanja so odkrita in preprosta, zato mora biti tudi odgovor natančno odkrit, toda vendar tako oblikovan, da ne rani otrokove občutljivosti in da dobi v njem otrok kljub resnici tolažbo.

Blagor hitim materam, ki otrokom na takšno vprašanje lahko brez obotavljanja povedo, da nas po smrti čakajo v nebesih prekrasni angelčki z zlatimi lasmi in srebrnimi peruti, kamoli in da bomo tudi sami postali takšna čudovita bitja.

Vendar se mi zdi pa še boljše, če obrazložimo otroku smrt kot dolga, dolga spanje; iz tega sna se zbudi nekje, kjer je vse lepše in vse boljše kakor pri nas na zemlji.

Denimo pa, da mati sama nima toliko domisljije in govornega daru, da bi znala tako verno popisati otroku sliko nebes onkraj smrti. Tedaj naj se pa zateče k sv. pismu ali pa k domovinski pesnikovi in umetnikovi in ne bo ji zmanjkalo snovi za opis postranstva.

Vendar naj se starši zavedajo, da morajo na otrokovo vprašanje, ali

mora vsi ljudje umreti, odkrito odgovoriti. Pomankljiv ali zlačen odgovor uidevati bi za otroka pozneje hudo razočaranje. Pri odgovoru se moramo kajpak ravnati po otrokovi duševnosti in njegovem temperamentu. Nikoli pa ne smemo odgovoriti tako, da bi obremenile otrokovo občutljivo dušo s kakšno nejasno ali celo grozotno predstavo o smrti in onostranstvu.

Med naboljšimi odgovori se mi zdi tale: otroku priznamo, da morajo sicer vsi ljudje umreti, toda po smrti se preselijo v boljše in lepše onostranstvo, kjer najdejo svoje starše in svoje najboljšie prijatelje in kjer ni nobenega trpljenja. Smrt so samo vrata, ki morajo skozi prav vsi ljudje, da lahko pridejo v lepši, boljši svet, v raj.

Otroku moramo prenesti misel na smrt tako, da ni odkažemo nevarnosti v našem življenju. Zato ne smemo pred otrokom kazati globoke žalosti za pokojnim sorodnikom, ker nam otrok ne more verjeti, da je odšel v boljše življenje, če vsak dan govorimo za njim. Krotimo svoja čustva in jim dajmo duška samo, kadar smo čisto sami in nas ne opazuje budno otroško oko.

Prestrašeno otroško dušico potolažimo tudi z besedami:

»Do smrti pridemo k ljubemu Bogu, ki nas je vse na svetu ustvaril. Tamkaj je samo veselje in nič žalosti. Seveda pridemo pa v raj vsi šele po smrti in ne prej.«

Se zmerom bo ostal ta problem zelo težak, zato se ga moramo lotiti le z veliko previdnostjo in tenkočutnostjo. Ljubčica mati in skrben oče bosta pa že našla pravo pot, da bosta sprostila otrokov strah pred smrtjo in rekla malčku pravo besedo o pravem času. (n)

(Ti trije modeli so risani izrečno za »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni.)
Trije elegantni zimski plašči. Prvi je iz sivega volnenega blaga in je podolž postal s temnim nizkim krznom. Ob robu krzna sta vsita dva žepa. Velika čepica je iz istega blaga. — Drugi model nam kaže temnozeleni zimski kostim z rokavi iz črnega ali sivega dolgodlakastega krzna. Lopica se zapenja z drobnimi gumbi po vsej dolžini. — Tretji plašč je srednje-rjave barve. Velik, zavihan ovratnik in rokavi so pošiti s temnejšo nitko. Ovratna rula in rokavice so temnozeleni.

tako rad igral z žličko in krožnikom, hkrati pa z odklanjanjem hrane podzvedno izražal svojo nejevoljo, da ga pušča samega, saj je bila mati pri njem samo tedaj, kadar mu je prinesla hrano. Pogovorili sta se torej z materjo o duševnih potrebah dvoletnega otroka, o njegovih željah po družbi, po igranju, po odkrivanju vsega novega. Svetovala sem materi, naj torej stori, kakor sem rekla, hkrati pa poskrbi, da se otrok ne bo več dolgočasil.

Mati je bila vesela, da ima normalnega otroka, in mi je obljubila, da se bo ravnala po mojem nasvetu. Čez nekaj tednov mi je sporočila, da je imela popoln uspeh. Ta uspeh je pokazal, da sva skupaj prav uganili, kaj je manjkalo njeni ljubljenci. S. R.

Kako naj se neguje ženska, ki ima službo

Marljivost, inteligenca in točnost so gotovo najlepše lastnosti poklicne ženske, vendar ni odveč, če je ženska v poklicu tudi na oko prikopna in čedna. Prikopne urednice in prodajalke nedvomno preči dobe službo kakor zanamariene, postarane in zlovoljne, saj je razumljivo, da z dolgočasen, žalosten in nenečovan obraz nikomur ni všeč.

Marsikatera postaršana prodajalka ali urednica misli, da je zato tako zgodaj prišla ob svojo mladost, ker je morala dosti delati in ker ji je primanjkovalo denarja za nego obraza in telesa. Vendar to ne drži. Z nekaj izdanki, predvsem pa s trdnjo voljo in potrpežljivostjo lahko vsaka ženska poskrbi, da si kar najboljšo delo ohrani zdravo, mlado in prožno telo.

Zjutraj moramo predvsem popiti na tešče kozarec mlečne vode, da si uredimo prebavo. Nato vsaj pet minut telovadbe in umivanje z mrzlo vodo. Obraz si negujemo s kremo in dobrih, higijenskih pudrov, ki je potreben že zato, da varuje obraz pred škodljivimi vremenskimi vplivi in izpremembami. Morda nekatere poklicne ženske odklanjajo puder, toda povem jim, da ne ravnajo prav. Boljše je, da pokriva polt tenka plast čistega pudra, kakor da nam takoj leže najojstni prah iz raznih aktov, starih časopisov itd. Če se pudramo, to še ne pomeni, da se moramo napudrati tako, kakor bi v moko padle. Komaj vidna koprna daje obrazu melikobo in varuje polt.

Zajtrk naj bo — če mogoče tudi danes — izdaten. Kdor dela in izrablja energijo, potrebuje kalorij. Tedajna centralna kurjava mora tudi pozimi dobro greti. Napak torej ravnajo, tiste, ki pozno vstajajo, stoje popitje škodljivo črno kavo in nato oddivajo v pisarno ali trgovino. Danes pač ni mogoče, da bi se zjutraj najedli slanine ali presnega masla, vendar zato tudi ni potrebno, da bi bili vse dopoldne lačni. Poznam urednice, ki zajtrkujejo mlečen riž, skuhan na kondenziranem mleku, ali pa prežvečajo s kruhom. Ta ali ona bo imela tudi še nekaj meze ali — če ima posebno srečo — kozarec medu. Ne hranite je zaloge za popoldne, temveč jo izčrpajte zjutraj, pozimi, ko je organizem posebno potreben kurjave. V službo vzemimo nekaj lužine, če se le da kakšno presno sadje, jagolke ali kaj podobnega. Skromnejše se bodo zadovoljile tudi z redkico ali korenčkom, ki ga bodo priprizgale k rezinam kruha in se tako oddolžile »vitaminskim« zahtevam organizma.

Poklicni ženski mora biti vsaj na zunan vseeno, ali je vreme lepo ali grdo, saj mora v službo ob vsakem vremenu. Zato mora paziti, da ima dobro obujalo. Edino pravilno in zdravo je, če hodi v službo peš — tudi ob grdem vremenu — saj je to menda njen edini izprehod, kjer se lahko naučijo svežega zraka.

Delo v zelo zakurjenih in zakajenih prostorih izredno škoduje polti. Zato moramo pisarniške prostore večkrat zračiti. Ne bojte se, da se bodo preveč ohladili, saj ste se gotovo še v šoli učili, da se čist zrak hitreje ogreje kakor izrabljen. Med delom ni dobro, če prigrizujemo ves čas skorjo kruha, ali žvečimo bučne peske. Boljše je, da lužimo poje močenkrat in v miru, potem se pa spet posvetimo delu.

Poklicne ženske imajo po navadi slabšo in manj čisto polt kakor ženske, ki vodijo gospodinstvo. Zakaj? V pisarnah, po skladiščih in trgovinah ni mogoče predmetov tako temeljito čistiti kakor doma, zato se na njih nabere plast nevidnega prahu. Ko prijemamo pisalne potrebščine, razne knjige ali druge predmete, si konce prstov zelo umazamo. Če se potem dotaknemo znojnega obraza, je kaj hitro luž infekcija, z njo pa se pokažejo na obrazu mozolji, lisaj in podobno.

Ko se vrnete z dela domov, si očistite obraz s čistilno kremo, ki ni draga in vendar polt tako dobro de. Ne pozabite na nego rok! Nohi se ob pisalnem stroju silno pokvarijo.

Z njegovo pomočjo organizirala samopomoč za poplačanje dolgov in obveznosti, ki jih ima društvo zaradi vojne škode na Kočevskem in na Muljavi. Skupna škoda — uničenje 120.000 kg sena in požig farme — znaša 500.000 lir.

Dolžnost vsakega člana, ki je prejemal lani živalsko krmo, je, da podpre obstoj društva tako, da plača vsaj 100 lir brezobrestnega posojila v času do 30. januarja t. l. Kdor nima denarja, naj da živali — kunce in perutnino — najmanj v teži 2,50 kg ali pa dve živali v bruto teži najmanj 1,50 kg.

Tako upa društvo poravnati vse obveznosti in doseči gospodarsko ravnost, da bo lahko poslovalo v korist skupnosti še naprej. Posojilo bo za druga vrnila svojim članom v gotovini, ko bo prejela vojno odškodnino, ali pa ko bo potrebno vsoto sama priogospodarila v treh letih po vojni.

ki zamudi prejem v času delitve treh tednov, krmila zapadejo. Zato naj se vsi prejemniki točno ravnajo po vrstnem redu, da ne bo zamude in zamere!

Nov popis stanja živali bo v januarju. Vsak prejemnik krmil bo na dan, ko bo vrsta za prejem živil, javil točno število in vrsto svojih živali in dal svojo nabavno knjižico v žigovanje za leto 1944. Hkrati naj poravnajo članarino za leto 1944. V znesku 25.—, zadržniki pa samo obvezni prispevek za list 15.—. Pri blagajni bodo člani nato dobili nakazila za krmila. Tisti, ki je izgubil nabavno knjižico, bo po poravnavi vseh obveznosti prejel novo knjižico in plačal za duplikat 15.—.

»Zegoze«, zadruga malih gospodarjev je razposlala te dni svojim članom poziv za brezobrestno posojilo, da bo

OBVESTILA »ZEGOZE« zadruga malih gospodarjev

Na tem mestu bomo od časa do časa priobčevali vsa važnejša obvestila in opozorila »Zegoze«, zadruga malih gospodarjev, tako da bodo naši bralci-rejci malih živali sproti obveščeni o njih.

Redna krmila za mesec januar bo delila »Zegoza«, počenši z 10. januarjem, in sicer po 1 kg na enoto. Vsak član bo dobil polovico rižve z drobljenke, polovico otrobov.

Vrstni red: prvi teden: številke 1—1000, drugi teden: številke 1001 do 2500, tretji teden: številke 2501—4000. Abecedni red za posamezne dneve: ponedeljek A—G, torek H—N, sreda O—R, četrtek S—Z.

Zamudniki delitve lahko prejmejo krmila v teku treh tednov. Tistemu,

NAS NAGRADNI NATECAJ

Kotiček za praktične gospodinje

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Grahova rižota

Namočite prejšnji večer primerno količino riža, da se dobro zmehča. Na masli ali olju zarumeni čebulo, dodaj grah (ki si ga lahko že preje pustila nekaj časa vreti), nekoliko paradižnikove meze in dišave in zalij z vodo, v kateri si raztopila po okusu 1 do 2 jušni kocki. Ko vse to dobro prevre, dodaj potrebno količino riža in zalivaj z vročo vodo. M. M. Li.

Okusna poslastica za otroke

Rumeno kolerabo nastrežaj na drobno in jo kula, približno pol ure, da postane mehka. Pretlačaj jo in dodaj nastregana jabolka (dve do tri), vse dobro premešaj in postavi za nekaj časa na ogenj. Po okusu lahko dodaš še prav malo sladkorja in sok citrone, ki ga lahko nadomeščaš s citronsko kislino (Citronin). Še toplo serviraj otrokom po kosilu kot poslastico, ki vsebuje mnogo vitaminov in drugih mineralnih snovi, ki so otrokom v telu še zelo potrebni.

Isto jed lahko pripravijo tudi za dojenčka, ko ga začneš že hraniti z žličko, le da ne primeš citronskega nadomestka. M. M. Li.

Krema iz kondenziranega mleka

Vzemj 1 kozarec vode in vanjo vmešaj toliko kondenziranega mleka v prahu, da dobiš zelo gosto in gladko tekočino. Temu dodaj še ščepec vaniljevega sladkorja in trd sneg enega beljaka. Iz tega dobiš lepo belo kremo, ki jo lahko s par kapljicami malinovega lepo rožnate poslastice ali pa kot nadev za kako drugo močnatno jed. A. N.

Za vsak prispevek, objavljen v »Kotičku za praktične gospodinje«, plačamo 10 lir. Znesek dvignete lahko takoj po objavi v naši upravi. Po pošti pošiljamo šele takrat, ko se nabere več takšnih nakazil. — Prispevke naslovite na Uredništvo »Družinskega tednika«. Kotiček za praktične gospodinje. Ljubljana, Poštni predal 253.

Kaj pripoveduje psihologinja za otroke

O deklici, ki ni hotela jesti

Neka mati me je vprašala, ali naj svojo dveletno hčerko prisilim, da bo jedla. Otrok namreč nikakor ni hotel jesti. Imela je navado, da je krožnik s hrano kar odrinila, ne da bi jo poskusila, ali se je pa prišla po nekaj žlicah s krožnikom in žlico igrati in je razlivala hrano po mizi. Če jo je mati posvarila, je ni poslušala. Če ji je mati hotela vsiliti nekaj žlice, je zaprla usta in jih ni hotela več odpreti. Zgodilo se je tudi, da je včasih pojedla nekaj žličke s silo, toda nato je prišla tako otepal okrog sebe, da je mati ni mogla ukrotiti in je morala jed odnesti. Zdravnik je materi dejal, da ni prav nobenega organizma z vročo, da otrok ne je. Kaj naj torej mati v takšnem primeru stori?

Pričeli sva se posvetovati. Najprej sem jo vprašala, kako si ona zamišlja, da bo otroka »prisilila« k jedi. Nekaj časa se je obotavljala, nato pa dejala: »Če bi jo na primer podelila in ji zamašila nos bi morala odpreti usta in požirati.«

Premišljali sva dalje. Da, tudi ta bi bil eden izmed načinov, vendar ne pravi. Otrok bi še bolj otepal okrog

če jih ne nequjemo in če rok večkrat dobro ne natremo z mastno kremo. Na koncu naj pristavimo še, da dobra volja silno vpliva na zunanost. Zato moramo ali vsaj skušamo svoje delo ljubiti, zakaj vse, kar prisiljeno delamo, vpliva kvarno na našo duševnost, ki je hkrati tudi zrcalo naše zunanosti.

Elektrika za vse

Napoleon I. je dobil nekoč za novoletno darilo pol kile sladkorja. Tako visoka je bila tedaj cena sladkorja, da so si ga lahko — toda tudi samo kot poslastico — privoščili samo kralji in cesarji. Danes — kljub vojni — je sladkor zelo važno hranilo za slehernega, dosegljivo po zmerni ceni. Kaj je bil pred šestdesetimi leti aluminij? Dragocena kovina, ki so jo uporabljali pri elektrolizi. In danes? Kovina bodočnosti.

Po poti sladkorja in po poti aluminija bo šla tudi elektrika. Njega dni se ljudem še sanjalo ni, da bodo na elektriko kuhali, si greli postelje, čistili tla in bove kaj še vse.

Prvi si je v gospodinstvu priboril ugledno mesto električni likalnik. Gospodinja je s priročno bistroumnostjo kmalu spoznala, da je električni likalnik vse boljše od likalnika na oglje, saj porabi likanje z njim manj energije, manjša je nevarnost, da perilo zažgemo ali pa umazamo, skratka električni likalnik je res »dekla za vse«. Posebna prednost je tudi v tem, da se hitro in brez posebnih priprav segreje.

Za električnim likalnikom si je utrla sloves v gospodinstvu električna plošča. Polt, ko človek nerad zvečer zakuri, pa tudi zdaj, pozimi, ko varčujemo s kurjavo, nam je posebno dobro došla, da na njej skuhamo čaj, pogreemo večerjo ali kavo ali pa tudi skuhamo enolončnico. Težko jo pogrešamo v še tako majhnem gospodinstvu, posebno če nimamo plina.

Manj znani so ogrevalniki za grete skami za kodranje las. V gledaliških garderobah, kjer je posebno važno, da je čim manj možnosti za požar, so ti ogrevalniki že zelo priljubljeni. V novem času so si jih nabavili tudi napredni frizerji, ker grejejo lepše in enakomerneje kakor plinski ogrevalniki.

Ker smo že pri lasih in kodranju, ne smemo pozabiti na električne sušilke las. Takšen sušilnik ni porabil samo za frizerja, temveč tudi za družino, ki ima mnogo družinskih članov in otrok, saj posuši lase v picle pol ure. Pripomniti moramo pa, da topel zrak, ki kipi iz ogrevalnika, lase zelo izsuši in je zato sušenje s toplimi brisačami bolj zdravo, zato pa počasnejše in bolj nepraktično.

Manj znani so pri nas električni ogrevalniki za noge. Tak ogrevalnik je na zunan zelo podoben navadni nizki pručki, toda ima prijetno in hvaljevredno lastnost, da enakomerno greje noge. Današnji čas, ko moramo varčevati s kurjavo, je ta ogrevalnik še posebno priporočljiv.

Ali ste se že kdaj jezili, ker se vam je starinski ogrevalnik na vodo v postelji odprl in vam pomohl posteljo? Da? Torej si kupite električni ogrevalnik za postelje. Priporočljiv je posebno za starejše in malokrvne ljudi, ki jih v postelji rado zebe in zato ne morejo spati, izobitajo naj se ga pa mlajši ljudje, ker se s takšnim ogrevalnikom samo razvadijo in pomehkužijo.

Za posebno razvijane in melkuzne ljudi so si gospodje pri elektriki izmislili električni ogrevalnik za perilo. Ta ogrevalnik položimo v perilo, medtem ko se kopljemo. Ko se preoblecemo, nam ni treba obleči mizlega perila, pač pa smuknemo v prijetno toplo, ogreto perilo. Kakor smo že omenili, takšni ogrevalniki pri tistih, ki smo bolj utrujeni, najraje ne bodo v čišlin, in prav je tako.

Marsikatera gospodinja bi bila pa vesela, če bi imela električni sesalec za prah. Tak sesalec nam prihrani dosti dela in energije, posebno če je prirejen tako, da parket z mimi hkrati tudi zaladimo, da se sivi bol, kakor če se pol ure plazimo po kolenih in drgnemo in likamo slaherno deščico posebej.

Ce omenimo še električni štedilnik, ki pa za zdaj zaradi dražine še ni za vsakogar dosegljiv, in električno pečico, smo menda našli prav vse pripomočke v gospodinstvu, ki jih žene elektrika.

Električna pečica ni draga in je posebno praktična za tiste prosore, ki jih ne ogrevamo redno. Postavimo jo lahko na zračno svetlo zarlo verando, kamor prenesemo spomlad in jeseni otrokovo kočaro, da je otrok kar največji del dneva na svetli, prav tako pa tudi v sobico, kjer ni peči, pa bi vseeno radi, da bi bila nekoliko topla. Takšne pečice so priporočljive tudi za zdravniške čakalnice, ki jih je treba ogrevati samo nekaj ur na dan.

Elektriki pripisujejo v bodočnosti še večjo vlogo, kakor jo je imela doslej. Baie bo nadomeščala gospodinstvo služkinjo in kuharico, štedilnik in metlo. Upajmo, da bodo strokovnjaki res uganili še kakšno bistro na tem področju, toda zavedajmo se vseeno, da brez pridnih, marnih rok tudi elektrika v gospodinstvu ne bo mogla čudežev delati.

Porabni nasveti

Nož ostane dolgo oster, če ga ne pomakamo v vročo vodo.

Jodove madeže odstranimo iz blaga z vodikovim peroksidom, ki smo mu priimešali nekaj salmijaka.

Ce se vam črnilo prisui, mu priimešajte nekaj vode, ki ste ji dodali par kapljice kisa.